

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016-2018

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Barbora Krofová

Vyživovací povinnost a zanedbání povinné výživy nezletilého dítěte

Praha 2018

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2016-2018

DIPLOMA THESIS

Barbora Krofová

Maintenance obligation and neglect of the mandatory nutrition of a minor

Prague 2018

Diploma Thesis Work Supervisor: JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Barbora Krofová

Anotace

Diplomová práce se věnuje problematice vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy nezletilého dítěte.

Samostatně se věnuje vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí, především vyživovací povinnosti rodičů k dětem, a dále vyživovací povinnosti mezi manžely, vzájemné vyživovací povinnosti rozvedených manželů a příspěvku na výživu neprovdané matky.

V další části práce se věnuji právní úpravě trestného činu zanedbání povinné výživy.

Klíčová slova

Nezletilé dítě – Rodiče – Trestný čin – Výživné – Vyživovací povinnost – Zanedbání povinné výživy – Trestný čin.

Annotation

The diploma thesis deals with the issue of the maintenance obligation and the crime of neglect of compulsory maintenance of the minor child.

Self is dedicated to the mutual maintenance duties of parents and children, especially the maintenance obligations of parents to children, and further maintenance obligations between spouses, mutual maintenance obligations of divorced spouses and contribution to the nutrition of unmarried mothers.

In the next part of the work is devoted to legislation the offence of neglect of compulsory maintenance.

Keywords

Crime – Maintenance – Maintenance obligations – Minor child – the Parent.

OBSAH

ÚVOD	8 -
TEORETICKÁ ČÁST	12 -
1 CÍL A METODIKA PRÁCE	12 -
2 VYMEZENÍ RELEVANTNÍCH POJMŮ A INSTITUTŮ RODINNÉHO PRÁVA	14 -
2.1 Pojem, druhy a charakteristika výživného	14 -
2.1.1 Pojem výživné	14 -
2.1.2 Vyživovací povinnost a právo na výživné	14 -
2.2 Rozsah, promlčení, přiznání výživného.....	16 -
3 VYŽIVOVACÍ POVINNOST RODIČŮ K DĚTEM	24 -
3.1 Vznik vyživovací povinnosti, trvání a zánik vyživovací povinnosti	26 -
3.2 Rozsah vyživovací povinnosti	34 -
4 DALŠÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI	39 -
4.1 Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům	39 -
4.2 Vyživovací povinnost mezi manžely	41 -
4.3 Vzájemná vyživovací povinnost rozvedených manželů, výživné rozvedeného manžela	43 -
4.4 Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky	45 -
4.4.1 Domněnky otcovství podle občanského	48 -
4.4.2 Řízení o určení a popření otcovství	50 -
5 PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU ZANEDBÁNÍ POVINNÉ VÝŽIVY	53 -
5.1 Vymáhání nezaplaceného výživného.....	53 -
5.2 Trestný čin zanedbání povinné výživy	54 -
5.2.1 Obecné vymezení	54 -
5.2.2 Znaky skutkové podstaty	55 -
5.2.3 Sankce (tresty) za zanedbání povinné výživy	58 -
5.2.4 Účinná lítost	60 -
PRAKTICKÁ ČÁST	65 -

6 VEŘEJNÝ VÝZKUM (LAICKÁ VEŘEJNOST, ODBORNÁ VEŘEJNOST - PRACOVNÍCI OKRESNÍHO SOUDU RAKOVNÍK A POLICIE ČR).....	- 65 -
6.1 Výzkum provedený mezi respondenty z řad laické veřejnosti	- 65 -
6.1.1 Zhodnocení odpovědí v rámci výzkumu provedeného mezi respondenty z řad laické veřejnosti	- 66 -
6.2 Výzkum provedený mezi respondenty z řad odborné veřejnosti - pracovníků Okresního soudu Rakovník a Policie ČR.....	- 74 -
6.2.1 Zhodnocení odpovědí v rámci výzkumu provedeného mezi respondenty z řad odborné veřejnosti - pracovníků Okresního soudu Rakovník a Policie ČR	- 75 -
ZÁVĚR.....	- 83 -
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	- 91 -
SEZNAM ZKRATEK.....	- 94 -
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	- 95 -
SEZNAM PŘÍLOH.....	- 97 -

ÚVOD

Otázka výživného, vyživovací povinnosti a s tím souvisejících právních institutů je upravena zákonem číslo 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“ nebo jen „NOZ“).

Výživné je soubor všech majetkových hodnot ocenitelných penězi, který poskytuje jedna osoba druhé za účelem jejího vyživování (zaopatření).

V případě, kdy osoba, která je ze zákona povinna plnit svou vyživovací povinnost (osoba povinná nebo též povinné) vůči osobě oprávněné, tak nečiní dobrovolně (a to v takovém rozsahu, jak to odpovídá slušnosti a dobrým mravům), může být (v zákonem stanovených případech a v souladu se zákonem) vyživovací povinnost nařízena rozhodnutím soudu.

Vyživovací povinnost a právo na výživné vznikají ze zákona, a to za podmínky splnění určitých předpokladů.

V případě, kdy je právo na výživné založeno skutečností, že existuje příbuzenství v přímé linii mezi osobou povinnou a osobou oprávněnou, je k založení tohoto práva postačující existence tohoto vztahu (takový vztah může vzniknout buď přirozenou cestou – narozením dítěte matce, nebo cestou právní – prohlášením otcovství k dítěti, určením otcovství k dítěti soudem, osvojením dítěte).

V případech, kdy právo na výživné je dáno skutečností manželství nebo rozvedeného manželství (případně skutečností registrovaného partnerství nebo zrušení registrovaného partnerství), je k založení práva na výživné třeba statusového právního jednání nebo rozhodnutí soudu o rozvodu manželství (nebo o zrušení registrovaného partnerství).

Zánik práva na výživné a vyživovací povinnost nastává ze zákona jako následek nějaké právní skutečnosti stanovené zákonem (například úmrtím oprávněného nebo povinného) nebo změnou statusového stavu (například uzavřením nového manželství – pokud jde o výživné rozvedeného manžela, apod.).

Právo na výživné a vyživovací povinnost mají osobní základ. Z tohoto důvodu s nimi nelze disponovat ani mezi živými (nelze je například převést nebo postoupit) ani v případě smrti (právo na výživné nelze dědit nebo jej nabýt jako odkaz).

V případě smrti povinného (tedy osoby, která měla vyživovací povinnost), může mít určité důsledky pro dědice (právo pozůstalého manžele na slušnou výživu, pokud ji potřebuje a není schopen se sám živit - § 1665 občanského zákoníku, nebo právo pozůstalého manžele na nutné zaopatření, po určitou omezenou dobu, pokud je potřebuje - § 1666 – 1668 občanského zákoníku¹).

V souladu s § 855 odst. 1 občanského zákoníku se práva na výživné nemohou ani dítě vůči rodičům, ani rodiče vůči dítěti, vzdát.²

V souladu s § 613 občanského zákoníku se právo na výživné nepromlčuje. Promlčení však podléhá práva na jednotlivá opakující se plnění výživného.

Vyživovací povinnost se plní tak, jak je v dané situaci třeba. Pokud však již bylo výživné stanoveno (rozhodnutím soudu), jsou závazné jak výše výživného, stejně jako další podmínky plnění vyživovací povinnosti (například splatnost výživného apod.).

Rozsah práva na výživné (respektive vyživovací povinnost) nelze obecně stanovit. Občanský zákoník stanoví u každého druhu výživného o jaké plnění má jít – zohledňuje přitom zejména potřeby oprávněného.

Při určení rozsahu vyživovací povinnosti je třeba zohlednit obecná pravidla dle § 913 občanského zákoníku, zejména odůvodněné potřeby oprávněného (oprávněnost se posuzuje z hlediska nedostatečnosti oprávněného, respektive jeho

1 V souladu s § 1666 občanského zákoníku má pozůstalý manžel právo na slušnou výživu z pozůstalosti po dobu 6 týdnů po smrti manžela (pokud jde o těhotnou vdovu, prodlužuje se tato lhůta až do konce 6. týdne po porodu dítěte – toto platí i pro matku zůstavitelova dítěte, která nebyla za zůstavitele provdána).

V souladu s § 1667 občanského zákoníku nabývá pozůstalý manžel vlastnické právo k movitým věcem, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti (a to i když není dědicem) – toto však neplatí, pokud pozůstalý manžel bez vážných důvodů nesdílel se zůstavitelem rodinnou domácnost.

2 ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 127 – 129.

odkázanosti, zjišťují se celkové majetkové poměry oprávněného, podmínky, v jakých skutečně žije apod., posuzují se jeho schopnosti – zejména schopnost zvýšit si příjmy vlastní prací, schopnost starat se o svůj majetek a případně jej dále rozšiřovat, a možnosti apod.) a majetkové poměry povinného (při posuzování poměrů na straně povinného se například přihlíží i k tomu, zda osobně pečuje o oprávněného a v jaké míře, zohledněno je rovněž i to, zda povinný pečuje o společnou domácnost).

Zvláštní pravidla platí pro stanovení výživného dítěte. Životní úroveň dítěte má být zásadně stejná s životní úrovní rodičů (a to i v případě, kdy rodiče dítěte nejsou manžely). Princip shodnosti životní úrovně má v souladu s § 915 odst. 1 občanského zákoníku přednost před hlediskem oprávněných potřeb dítěte jako oprávněného (princip zásadní shody životní úrovně platí u vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí pouze v případě, kdy jde o výživné, které rodič poskytuje dítěti – nikoliv v případě, kdy je výživné poskytováno rodiči ze strany dítěte – v souladu s § 915 odst. 2 občanského zákoníku je dítě povinno zajistit rodičům slušnou výživu).

Výživné může být přiznáno nejdříve od dne, kdy bylo právo na výživné uplatněno (respektive ode dne, kdy bylo řízení o výživném zahájeno). Výjimkou je případ, kdy o výživné žádá dítě nebo se jedná o výživné na nezletilé dítě – v takovém případě může být v souladu s § 922 odst. 1 občanského zákoníku výživné přiznáno i za dobu minulou, nejdéle však 3 rok zpět.

Rozhodnutí o výživném (nebo dohoda o výživném) jsou podmíněny stálostí rozhodných skutečností. V případě, kdy dojde ke změně rozhodných skutečností (ať již na straně oprávněného nebo povinného) v takové míře, že za nového skutkového stavu původní rozhodnutí nemůže obstát, změni soud v souladu s § 923 odst. 1 občanského zákoníku původní rozhodnutí (v případě, kdy šlo o dohodu o výživném, měly by smluvní strany tuto dohodu změnit, jinak se

kterákoliv z nich může v souladu s § 923 odst. 1 občanského zákoníku obrátit na soud).³

Ten, kdo neplní (byť i z nedbalosti) svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než 4 měsíce, se dopouští trestného činu zanedbání povinné výživy dle § 196 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“), který patří mezi trestné činy proti rodině a dětem podle Hlavy IV trestního zákoníku. Za takový čin může být pachatel potrestán trestem odnětí svobody na až na jeden rok (případně až na dvě léta, pokud se takové povinnosti vyhýbá úmyslně po dobu delší než 4 měsíce, případně, pokud takovým činem vydá oprávněnou osobu nebezpečí nouze, trestem odnětí svobody na dobu 6 měsíců až tři léta).

V souladu s § 55 trestního zákoníku lze za trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1 a 2 TZ uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit jiným trestem.

V souladu s § 196a trestního zákoníku může soud pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti dle § 48 odst. 4 trestního zákoníku (zejména povinnost uhradit dlužné výživné), případně přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel. Takové přiměřené omezení soud uloží zejména v případě, kdy je důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné může být mařena nebo ztěžována.

V případě, kdy pachatel projeví účinnou lítost (tj. v případě, kdy trestný čin zanedbání povinné výživy neměl trvale nepříznivé následky a pachatel dodatečně splnil svou povinnost, tj. dlužné výživné doplatil, ještě dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek, trestní odpovědnost v souladu s § 197 trestního zákoníku zaniká.

³ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 127 – 131.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍL A METODIKA PRÁCE

Diplomová práce se věnuje problematice vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy nezletilého dítěte dle ustanovení § 196 trestního zákoníku.

Práce je rozdělena do tří částí.

Po vymezení relevantních pojmů a institutů rodinného práva (pojem, druhy a charakteristika výživného, rozsah, promlčení a přiznání výživného) se věnuji jednotlivým druhům vyživovací povinnosti mezi povinným a oprávněným.

Jedná se zejména o vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí, především o vyživovací povinnost rodičů k dětem (vznik vyživovací povinnosti, rozsah vyživovací povinnosti, trvání a zánik vyživovací povinnosti) a další vyživovací povinnosti (vyživovací povinnost mezi manžely, vzájemná vyživovací povinnost rozvedených manželů, výživné rozvedeného manžela, příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky).

V další části práce se věnuji právní úpravě trestného činu zanedbání povinné výživy (obecné vymezení, znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, sankcím za zanedbání povinné výživy).

První dvě části diplomové práce jsou zpracovány formou analýzy současné právní úpravy jednotlivých druhů vyživovací povinnosti v občanském zákoníku a dále analýzy právní úpravy trestného činu zanedbání povinné výživy v trestním zákoníku.

V rámci praktické části práce – veřejného výzkumu, jsem se zaměřila na zkušenosti respondentů z řad laické veřejnosti s trestným činem zanedbání povinné výživy a názory respondentů z řad odborné veřejnosti (pracovníků Okresního soudu Rakovník – samosoudců, vyšší soudní úřednice, vedoucí opatrovnické kanceláře, zapisovatelky a ředitelky správy Okresního soudu Rakovník a dále pracovníků Policie ČR, Krajského ředitelství policie

Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník a Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník) na platnou právní úpravu a četnost trestného činu zanedbání povinné výživy.

2 VYMEZENÍ RELEVANTNÍCH POJMŮ A INSTITUTŮ RODINNÉHO PRÁVA

2.1 POJEM, DRUHY A CHARAKTERISTIKA VÝŽIVNÉHO

2.1.1 POJEM VÝŽIVNÉ

Výživné je označením souboru všech majetkových hodnot (věcí nebo jiných právních předmětů, které jsou penězi ohodnotitelné), který poskytuje jedna osoba druhé za účelem jejího vyživování (tj. aby uspokojovala její potřeby – zaopatření).

Předpokládá se, že osoba, která je ze zákona povinna plnit svou vyživovací povinnost (osoba povinná) vůči osobě oprávněné, tak bude činit dobrovolně, a to v takovém rozsahu, jak to odpovídá slušnosti a dobrým mravům (§ 2 občanského zákoníku)⁴. V případě, kdy však vyživovací povinnost není plněna dobrovolně, může být (v zákonem stanovených případech a v souladu se zákonem) nařízena rozhodnutím soudu.

Zjevné zneužití práva na výživné je protiprávním činem.⁵

2.1.2 VYŽIVOVACÍ POVINNOST A PRÁVO NA VÝŽIVNÉ

Vyživovací povinnost a právo na výživné vznikají ze zákona, a to za podmínky splnění určitých předpokladů.

⁴ V souladu s § 2 odst. 3 NOZ nesmí být použito a výklad ustanovení o výživném v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti, která by urážela obvyčejné lidské cítění.

⁵ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 125 – 127.

V případě, kdy je právo na výživné založeno skutečností, že existuje příbuzenství v přímé linii mezi osobou povinnou a osobou oprávněnou, je k založení tohoto práva postačující existence tohoto vztahu (takový vztah může vzniknout buď přirozenou cestou – narození dítěte matce, nebo cestou právní – prohlášením otcovství k dítěti, určením otcovství k dítěti soudem, osvojením dítěte).

V případech, kdy právo na výživné je dáno skutečností manželství nebo rozvedeného manželství (případně skutečností registrovaného partnerství nebo zrušení registrovaného partnerství), je k založení práva na výživné třeba statusového právního jednání (v případě výživného manžela a výživného registrovaného partnerství) nebo rozhodnutí soudu o rozvodu manželství (nebo o zrušení registrovaného partnerství).

Zánik práva na výživné a vyživovací povinnost nastává ze zákona jako následek nějaké právní skutečnosti stanovené zákonem (například úmrtím oprávněného) nebo změnou statusového stavu (například uzavřením nového manželství, pokud jde o výživné rozvedeného manžela).

Právo na výživné a vyživovací povinnost mají osobní základ. Z tohoto důvodu s nimi nelze disponovat ani mezi živými (nelze je například převést nebo postoupit) ani v případě smrti (právo na výživné nelze dědit nebo jej nabýt jako odkaz).

V případě smrti povinného (tedy osoby, která měla vyživovací povinnost), může mít určité důsledky pro dědice (právo pozůstalého manžele na slušnou výživu, pokud ji potřebuje a není schopen se sám živit - § 1665 NOZ, nebo právo pozůstalého manžele na nutné zaopatření, po určitou omezenou dobu, pokud je potřebuje - § 1666 – 1668 NOZ).

V souladu s § 855 odst. 1 občanského zákoníku se práva na výživné nemohou vzdát ani dítě vůči rodičům, ani rodiče vůči dítěti.⁶

⁶ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 127 – 129.

2.2 ROZSAH, PROMLČENÍ, PŘIZNÁNÍ VÝŽIVNÉHO

V souladu s § 613 občanského zákoníku se právo na výživné nepromlčuje. Promlčení však podléhají práva na jednotlivá opakující se plnění výživného.

Pokud jde o délku promlčecí lhůty, je obecně stanovena v § 629 odst. 1 občanského zákoníku – tři roky. Pokud však bylo právo přiznáno rozhodnutím orgánu veřejné moci (soudem), promlčí se v souladu s § 640 občanského zákoníku za 10 let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí soudu splněno. Ostatní majetková práva vyplývající z druhé části občanského zákoníku se také promlčují, pokud není stanoveno jinak (§ 611 občanského zákoníku).

Následkem promlčení není zánik práva, ale pouze jeho závažné oslabení, neboť nárok jako součást subjektivního práva se stává podmíněným. K promlčení soud přihlédne v souladu s § 610 odst. 1 občanského zákoníku jen k námitce povinného. Pokud se povinný dovolává promlčení, nárok zanikne a dlužník není povinen plnit. Pokud však povinný již plnil, nemůže v souladu s § 609 občanského zákoníku své plnění požadovat zpět.

Na rozdíl od zákona o rodině (§ 101) nový občanský zákoník neřeší zvláštní institut „úhrady plnění za jiného“. V případě, kdy tedy některý z povinných (zcela nebo zčásti) plnil vyživovací povinnost za jiného (například prarodiče za rodiče nezletilého dítěte), může se v samostatném občanskoprávním řízení domáhat plnění po povinném (nebo povinných ve stejném postavení) dle obecných ustanovení o bezdůvodném obohacení ve smyslu § 2991 občanského zákoníku.⁷⁸

⁷ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 1966, sp. zn. 5 Cz 125/65, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 32/1966: „Je-li několik osob povinných k vyživovací povinnosti mezi příbuznými, musí být vyživovací povinnost každé z nich stanovena zvlášť, popř. v každém rozhodnutí vyjádřeno, že se některé z nich vyživovací povinnost neukládá.“

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1072.

⁸HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1072.

Přestože je právo na výživné jako takové nepromlčitelné, lze je obecně přiznat v souladu s § 922 odst. 1 občanského zákoníku nejdříve ode dne zahájení řízení. Výjimkou je výživné na dítě (ať již nezletilé nesvéprávné, nebo svéprávné či zletilé), které lze v souladu s § 922 odst. 2 občanského zákoníku přiznat i zpětně, nejdéle však tři roky ode dne zahájení soudního řízení.

V případě, kdy je vyživovací povinnost k dítěti stanovována povinnému zpětně, musí soud v rozsudku stanovit její počátek, a to zásadně ode dne, kdy povinný přestal k dítěti plnit dobrovolně výživné, respektive je plnil v omezené míře. Soud musí přihlédnout ke všem již poskytnutým peněžním plněním jako zálohám na výživné (zejména, pokud je určil soud předběžným opatřením ve smyslu § 74 a násl. OSŘ), a dále k věcnému plnění, k poskytování bydlení, k prostředkům, které byly poskytnuty na společné bydlení a společnou domácnost apod., stejně jako i ke všem nepeněžitým plněním (od nich pak soud rozliší běžné dárky apod. – v takovém případě rozhoduje jejich cena, důvod plnění, okolnosti apod.).

Pokud je vyživovací povinnost k dítěti určována zpětně, je nutno při určování výše částek výživného pro jednotlivá období diferencovat, tj. zabývat se možnostmi, schopnostmi a majetkovými poměry povinného v daných časových úsecích, konkrétními odůvodněnými potřebami oprávněného v minulosti – výši odpovídajícího výživného soud určí a s ohledem na tato zjištění, a to i diferencovaně pro jednotlivá období.

Pokud jde o stanovení celkového nedoplatku na výživném, je možné jeho splatnost stanovit jednorázově nebo v podobě splátek. Při stanovení výše splátek nedoplatku na výživném soud přihlédne nejen k možnostem, schopnostem, majetkovým a osobním poměrům povinného, ale i k poměrům oprávněného dítěte, jemuž nemůže být na újmu, že povinný dlouhou dobu neplnil výživné, a tak vznikl vysoký nedoplatek na výživném. Plnění splátek nedoplatku by nemělo značně přesáhnout dovršení zletilosti dítěte.⁹

⁹Bulletin-advikacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEČ, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na www: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>.

Započtení pohledávky výživného nezletilého dítěte je v souladu s § 1988 odst. 1 občanského zákoníku zakázáno – na takovém započtení pohledávky se nelze ani dohodnout (k takové dohodě se v souladu s § 1991 občanského zákoníku nepřihlíží).

Všechny ostatní pohledávky výživného (s výjimkou výživného nezletilého dítěte) lze započíst (na započtení výživného se je možno i dohodnout).

Započtení je právním způsobem zániku závazků – teorie přitom rozlišuje započtení dohodou a započtení jednostranné.

Občanský zákoník v části věnované relativním majetkovým právům (konkrétně v § 1988 odst. 1 NOZ) výslovně stanoví, že se zakazuje započtení proti pohledávce výživného pro nezletilého, který není plně svéprávný. Občanský zákoník zakazuje započtení ve věci výživného pro nezletilé nesvéprávné děti všemi způsoby (pohledávky za výživnou nemohou zaniknout ani dohodou, jedná se o kogentní ustanovení – v případě, kdy by například rodiče dvou nezletilých nesvéprávných dětí, z nichž každé bylo pro dobu po rozvodu manželství svěřeno do péče jednoho z nich, uzavřeli dohodu o započtení v tom smyslu, že si navzájem nebudou poskytovat výživné na tyto děti, byla by dohoda o započtení výživného absolutně neplatná pro rozpor se zákonem, a to i bez návrhu - § 580 občanského zákoníku ve spojení s § 588). V praxi však k takovému započtení běžně dochází, zejména pokud soud stanoví výživné oběma rodičům ve stejné výši, případně výživné poskytuje pouze ten z rodičů, jemuž byla určena vyšší částka, a to jen ve výši rozdílu mezi oběma výživnými, protože vzájemné zasílání výživného ve výši určené soudem se povinným rodičům nemůže zdát logické. Právní úprava je v takovém případě důvodná – sleduje ochranu třetích osob, tedy nezletilých nesvéprávných dětí, a to i proti vlastním rodičům, kteří ne vždy dostojí svým slibům, dohodám apod.¹⁰

Pokud jde o zletilé osoby, občanský zákoník nestanoví ve věci započtení pohledávek za výživným žádná omezení, tak jak činil zákon o rodině (dle § 97

¹⁰Bulletin-advikacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEČ, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi](http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi).

odst. 3 bylo dle zákona o rodině možno být provedeno započtení provedeno výživného dohodou). Dle nové úpravy v občanském zákoníku, která je postavena na autonomii vůle, lze pohledávky za výživným započíst jakkoli, tedy i jednostranně, a to také proti pohledávkám jiného druhu než z titulu výživného. V praxi je využíváno spíše započtení smluvní, nejčastěji pohledávky z titulu výživného rozvedeného manžela a pohledávky z titulu dohody o vypořádání společného jmění manželů v rámci tzv. nesporného rozvodu (§ 757).

Pohledávky zanikají v rozsahu, ve kterém se kryjí. Forma dohody, ani jednostranného jednání, směřujícího k započtení, není zákonem stanovena.¹¹

Vyživovací povinnost se plní tak, jak je v dané situaci třeba (dítě má právo podílet se na životní úrovni rodičů – rodiče plní svou vyživovací povinnost k nezletilému dítěti s ohledem na potřeby dítěte, které se mohou v čase a s ohledem na další skutečnosti měnit, a dále s ohledem na své možnosti a schopnosti). Pokud však již bylo výživné stanoveno (rozhodnutí soudu), jsou závazné jak výše výživného, tak i další podmínky plnění vyživovací povinnosti (například splatnost výživného apod.).

Rozsah práva na výživné (respektive vyživovací povinnost) nelze obecně stanovit. Občanský zákoník stanoví u každého druhu výživného o jaké plnění má jít – zohledňuje přitom zejména potřeby oprávněného.

Při určení rozsahu vyživovací povinnosti je třeba zohlednit obecná pravidla dle § 913 občanského zákoníku, zejména odůvodněné potřeby oprávněného (oprávněnost se posuzuje z hlediska nedostatečnosti oprávněného, respektive jeho odkázanosti, zjišťují se celkové majetkové poměry oprávněného, podmínky, v jakých skutečně žije apod., posuzují se jeho schopnosti – zejména schopnost zvýšit si příjmy vlastní prací, schopnost starat se o svůj majetek a případně jej dále rozšiřovat, a možnosti – zjišťuje se například, kolik by mohl, s ohledem na svou kvalifikaci a další schopnosti vydělávat apod., při posuzování možností a schopností oprávněného se mj. posuzuje, zda o příjmy nepřichází nedbalostí nebo

¹¹Bulletin-advikacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEČ, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na www: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>.

úmyslně) a majetkové poměry povinného (při posuzování poměrů na straně povinného se například přihlíží i k tomu, zda osobně pečuje o oprávněného a v jaké míře¹², zohledněno je rovněž i to, zda povinný pečuje o společnou domácnost¹³).

Pro zjišťování výše uvedených skutečností je rozhodná doba přiznání výživného, respektive doba vynesení rozsudku o výživném – soud při stanovení výživného přihlédně i k budoucím potřebám oprávněného (například růstu oprávněných potřeb nezletilého dítěte s ohledem na přechod na vyšší stupeň vzdělávání – přechod z 1. stupně základní školy na 2. stupeň, přechod na střední školu apod.) i k budoucím majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem povinného (zohlední například budoucí odchod povinného do starobního důchodu, snižování schopností v důsledku zdravotního stavu apod.). V případě, kdy jde o výživné za dobu minulou, přihlíží se k těmto skutečnostem v minulosti.

Zvláštní pravidla platí pro stanovení výživného dítěte. Životní úroveň dítěte má být zásadně stejná s životní úrovní rodičů (a to i v případě, kdy rodiče dítěte nejsou manžely). Princip shodnosti životní úrovně má v souladu s § 915 odst. 1 občanského zákoníku přednost před hlediskem oprávněných potřeb dítěte jako oprávněného.

¹² Při zohledňování osobní péče o dítě jsou zohledňovány ty složky osobní péče, které bezprostředně souvisejí s uspokojováním potřeb nezletilého dítěte. Rodič, s nímž dítě žije (respektive, kterému bylo rozhodnutím soudu svěřeno do péče) hradí veškeré potřeby nezletilého dítěte a podílí se na plnění vyživovací povinnosti rovněž svou prací (při stanovení výše výživného by měla být zohledněna absence zisku z jiné závislé činnosti, která pečujícím rodičům vzniká v důsledku osobní péče o nezletilé dítě). Nejedná se tedy o osobní péči v celém svém rozsahu, ale o tu část osobní péče o dítě, která vede k zabezpečení životních potřeb nezletilého dítěte.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s., s. 201 – 206.

¹³ Při určování rozsahu výživného soud přihlédně rovněž k péči o společnou domácnost (v případě, kdy spolu rodiče nezletilého dítěte žijí). Péče o společnou domácnost a osobu oprávněného dítěte může být posuzována jako ekvivalent peněžitého plnění – při určování výše výživného se osobní péče o dítě a péče o společnou domácnost promítne do výše výživného. Péči o společnou domácnost se rozumí zabezpečení chodu domácnosti a péče o další osoby, které tvoří společnou domácnost, tj. společně spolu trvale žijí a společně hradí náklady na své potřeby.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s., s. 201 – 206.

Princip zásadní shody životní úrovně platí u vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí pouze v případě, kdy jde o výživné, které rodič poskytuje dítěti – nikoliv v případě, kdy je výživné poskytováno rodiči ze strany dítěte (v souladu s § 915 odst. 2 občanského zákoníku je dítě povinno zajistit rodičům slušnou výživu).

V případě, kdy jde o dítě, které není plně svéprávné (například dítě mladší 18 let věku), má každý povinný (nejen rodič dítěte) při stanovení výše výživného povinnost prokázat soudu řádně své příjmy, doklady pro zjištění jeho majetkových poměrů a další skutečnosti nezbytné pro posouzení jeho možností a schopností. V případě, kdy tak neučiní, může soud vycházet při stanovení výše výživného v souladu s § 916 občanského zákoníku z domněnky příjmu povinného (tzv. fingoovaný příjem povinného činí dvacetipětinásobek částky životního minima dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů).¹⁴¹⁵

Pokud to majetkové poměry povinného dovolují, je za oprávněné potřeby dítěte považována v souladu s § 917 občanského zákoníku i tvorba případných

¹⁴ Domněnka příjmu povinného je systematicky zařazena do úpravy vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi a předky a potomky. Aplikace domněnky příjmu povinného je vyloučena při určování výživného mezi jinými subjekty vyživovací povinnosti (tj. u vyživovací povinnosti mezi manžely, rozvedenými manžely, u vyživovací povinnosti předků ke zletilým potomkům a potomků k předkům, u výživného a úhrady nákladů neprovdané matky, a dále u výživného mezi registrovanými partnery a bývalými registrovanými partnery.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1107.

¹⁵ V souladu s § 53 odst. 1 písm. c) bod 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů jsou finanční úřady povinny poskytnout soudům údaje potřebné účely rozhodnutí o výživném (v takovém případě nejde o porušení povinnosti mlčenlivosti).

Po mnoha diskuzích byla prolomena zásada mlčenlivosti finančních úřadů, a to nejen v případě, kdy se jedná o výživné pro nezletilé děti.

Výše základu daně může být však zkreslena kvůli neschopnosti povinného – podnikatele, vést řádné účetnictví a kvalitně zpracovat své daňové přiznání, případně úmyslným jednáním podnikatele (viz Rozsudek Krajského soudu v Ostravě 10 č. uj. Co 361/1995 Sb.) – informací sdělenou finančním úřadem z tohoto důvodu nelze přeceňovat.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1107.

úspor (toto plnění pak v celém rozsahu přechází do vlastnictví dítěte, a to včetně úroků).¹⁶

O této povinnosti rozhoduje soud v rámci řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které dosud nenabylo plné svéprávnosti. O správě takto poskytovaných částek platí obecná pravidla o jmění dítěte.¹⁷

Úspory na jméno dítěte spravují oba rodiče, pokud jim náleží rodičovská odpovědnost.

Volba vhodného peněžního ústavu pro vedení spořicího účtu dítěte je otázkou volby rodičů. V případě, kdy o volbě ústavu nedojde mezi rodiči k dohodě, rozhodne o tomto výběru soud, a to s ohledem na aktuální situaci na trhu bankovních služeb a skutečnost, aby šlo o tzv. bezpečný bankovní dům (primárním nejsou vysoké úroky, ale zachování majetkových hodnot dítěte do budoucna).

Rodiče jsou povinni spravovat jmění dítěte s péčí řádného hospodáře, z čehož vyplývá možnost dítěte uplatnit po nabytí zletilosti právo na náhradu škody nebo bezdůvodného obohacení.

Pokud následně dojde k neshodě rodičů ve věci správy úspor, věc bude posuzovat soud, neboť nepůjde o běžnou záležitost ve smyslu § 897 občanského zákoníku (*„Nedohodnou-li se rodiče o podstatných věcech při péči o jmění dítěte, rozhodne na návrh rodiče soud“*). Vždy musí být sledován účel tvorby úspor.¹⁸

¹⁶ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 127 – 131.

¹⁷ Tvorba úspor byla považována za odůvodněné potřeby dítěte již po tzv. velké novele zákona o rodině v roce 1998. Nová právní úprava v občanském zákoníku však umožňuje uložit tuto povinnost (vedle rodičů dítěte) rovněž dalším předkům. Rozhodující přitom není, zda jde o dítě nezletilé a nesvéprávné, ale rovněž dětem zletilým nebo nezletilým, ale svéprávným.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1111 – 1112.

¹⁸HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1111 – 1112.

Výživné může být přiznáno nejdříve od dne, kdy bylo právo na výživné uplatněno (respektive ode dne, kdy bylo řízení o výživném zahájeno). Výjimkou je případ, kdy o výživné žádá dítě nebo se jedná o výživné na nezletilé dítě – v takovém případě může být v souladu s § 922 odst. 1 občanského zákoníku výživné přiznáno i za dobu minulou, nejdéle však tři roky zpět.

Rozhodnutí o výživném (nebo dohoda o výživném) jsou podmíněny stálostí rozhodných skutečností. V případě, kdy dojde ke změně rozhodných skutečností (ať již na straně oprávněného nebo povinného) v takové míře, že za nového skutkového stavu původní rozhodnutí nemůže obstát, změní soud v souladu s § 923 odst. 1 občanského zákoníku původní rozhodnutí (v případě, kdy šlo o dohodu o výživném, měly by smluvní strany tuto dohodu změnit, jinak se kterákoliv z nich může v souladu s § 923 odst. 1 občanského zákoníku obrátit na soud).¹⁹

¹⁹ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s. s. 127 – 131.

3 VYŽIVOVACÍ POVINNOST RODIČŮ K DĚTEM

V souladu s § 910 občanského zákoníku mají předci a potomci vzájemnou vyživovací povinnost. Vzájemná vyživovací povinnost mezi předky a potomky navzájem byla (oproti původní právní úpravě v zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o rodině“) nově včleněna do nového občanského zákoníku, a to především z důvodu posílení zpětné vazby mezi předky a potomky, která by měla navázat na širší pojetí rodinných vztahů. Mělo by být samozřejmostí, že se (stejně jako v předcházejících stoletích a v první polovině 20. století, kdy byla vzájemná péče mezi rodiči a potomky nahrazena konceptem společné výchovy dětí v předškolních zařízeních a nahrazení péče o seniory v domácím prostředí konceptem domovů důchodců) děti v době své dospělosti (a ekonomické soběstačnosti) postarají o své ekonomicky neaktivní (a případně i ne zcela soběstačné) rodiče, případně prarodiče, stejně jako se rodiče postarají o výživu a uspokojení dalších potřeb nezletilých nebo ekonomicky nesoběstačných dětí. Nový občanský zákoník stanoví pravidla předností jednotlivých vyživovacích povinností (vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti, vzdálenější příbuzní mají vyživovací povinnost pouze tehdy, pokud ji nemohou plnit bližší příbuzní, pokud se jedná o poměr rodičů a dítěte, předchází vyživovací povinnost potomků – dětí vyživované osoby, vyživovací povinnost předků – rodičů vyživované osoby).

Výživným pro dítě je uspokojování všech životních potřeb dítěte pro jeho ucelený a všestranný vývoj a rozvoj. Nejedná se pouze o náklady na výživu dítěte, ale o náklady na uspokojování všech jeho potřeb – a to jak materiálních (náklady na výživu dítěte, jeho oblékání, potřeb do školy apod.), tak i kulturních a duševních (například úhrada nákladů na kroužky a mimoškolní aktivity dítěte, sportovní a kulturní aktivity, školní a mimoškolní vzdělávání apod.). Za odůvodněné potřeby dítěte jsou považovány (pokud to majetkové poměry rodičů umožňují) rovněž tvorba finančních rezerv do budoucna (pojištění, stavební spoření apod.). Při určování rozsahu výživného se přihlíží ke konkrétní osobnosti dítěte, k jeho

odůvodněným potřebám (cílem je umožnit dítěti maximální rozvoj a nadstandard tam, kde vykazuje určité nadání nebo předpoklady) a dále k možnostem a schopnostem obou rodičů.

Pro výživné obecně platí, že rozhodujícím předpokladem pro přiznání nároku na výživné je splnění podmínky, že oprávněný není schopen (nejčastěji z důvodu věku, ale rovněž i z důvodu zdravotního stavu, psychického onemocnění apod.) sám se živit.

V případě nezletilého dítěte je nárok na výživné přiznán i v případě, kdy dítě vlastní majetek – pro posouzení nároku na výživné je zásadní skutečnost, zda z takového majetku plyne zisk, případně, zda je tento zisk k výživě nezletilého dítěte a úhradě dalších jeho odůvodněných potřeb postačující.²⁰

Dítě má však právo na výživné i v případě, kdy sice vlastní majetek²¹, a to i značný, ale ten je buď bez výnosů, nebo výnosy z něj jsou používány na jeho řádnou správu, jejíž součástí jsou i nezbytné opravy a údržba, případně investice. Naopak v případě, kdy zisk z majetku dítěte je takový, že dostatečně pokrývá všechny odůvodněné potřeby dítěte, dítě právo na výživné nemá.

Od zisku z majetku dítěte je přitom třeba odlišit majetkovou podstatu. V případě, kdy tedy dítě majetek vlastní, ale ten mu nepřináší žádný zisk, pohlíží se na tuto situaci jako by žádný majetek nemělo. Existence vlastního majetku dítěte nesmí být k tíži dítěte – soud například nesmí nařídít prodej takového majetku. Pouze ve výjimečných případech (například v případě, kdy by bez vlastního zavinění povinných osob – rodičů i předků, vznikl značný nepoměr mezi

²⁰NOVOTNÝ, P. a kol. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. aktual. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017. ISBN 978-80-271-0431-4. 208 s. s. 84 – 86.

²¹ Rodiče jako nositelé rodičovské odpovědnosti mají povinnost spravovat majetek dítěte, a to s péčí řádného hospodáře. Cílem takové správy však není dosažení maximálního zisku, například v důsledku riskantních operací s majetkem, ale bezpečné nakládání se jměním dítěte, respektive s jeho majetkem, jeho zajištění (včetně pojištění), vymáhání pohledávek včetně případných úroků z prodlení apod.

V případě, kdy zisk z majetku dítěte vzniká, musí být použit nejdříve k výživě dítěte, respektive, pokud je to třeba, pro výživu rodičů nebo nezletilého sourozence dítěte, pokud s ním žijí ve společné domácnosti, pokud není z důležitých důvodů třeba tyto prostředky zachovat pro dítě do budoucna (§ 900 odst. 1 občanského zákoníku).

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1056.

poměry dítěte a povinnými osobami, může být majetková podstata majetku dítěte – se souhlasem soudu, dotčena, a to nejen k zajištění vlastní výživy dítěte, ale také za účelem výživy rodičů nebo sourozenců dítěte, pokud to není v rozporu s dobrými mravy).²²²³

3.1 VZNIK VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI, TRVÁNÍ A ZÁNİK VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

Vyživovací povinnost a právo na výživné vznikají ze zákona za podmínky, že jsou splněny určité předpoklady, případně celá řada předpokladů (například právo na výživné rozvedené manžela, vyživovací povinnost prarodičů vůči dítěti apod.). V případě, kdy je právo na výživné dáno skutečností příbuzenství v přímé linii, je postačující k založení takového práva, že se někdo stane osobou příbuznou v přímé linii příbuzenství vůči určité osobě) – takový vztah přitom může vzniknout přirozenou cestou (narozením dítěte matce) nebo právní cestou (prohlášením otcovství nebo určením otcovství k dítěti soudem, případně osvojením).²⁴

Právo na výživné dítěte vzniká narozením dítěte. Výživné je trvalým obsahem rodinněprávního vztahu rodič – dítě, a to bez ohledu na existenci či rozsah rodičovské odpovědnosti či zletilosti nebo svéprávnosti dítěte (§ 859 občanského zákoníku).²⁵

²² § 900 odst. 2 občanského zákoníku. Může jít například o situaci, kdy je dům ve vlastnictví dítěte zatížen hypotečním úvěrem.

²³HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1056.

²⁴ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s.

²⁵HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1079.

Vyživovací povinnost mezi rodičem a dítětem zaniká úplným zánikem právního vztahu (smrtí některého ze subjektů tohoto rodinně-právního vztahu).

Vyživovací povinnost a právo na výživné není součástí rodičovské odpovědnosti a nesouvisí s jejím výkonem – jsou navzájem nepodmíněné a nezávislé.²⁶

Na existenci vyživovací povinnosti nemá vliv skutečnost, že byl rodiči pozastaven výkon rodičovského odpovědnosti (§ 869 odst. 2 občanského zákoníku) nebo jí byl zbaven (§ 874).

Pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti (§ 869 občanského zákoníku)

Soud pozastaví v souladu s § 869 občanského zákoníku rodičovskou odpovědnost rodiče, pokud mu v jejím výkonu brání závažná okolnost a pokud se lze domnívat, že je to v souladu se zájmy dítěte třeba.

Závažnou okolností, která brání rodiči ve výkonu rodičovské odpovědnosti je například dlouhodobá nepřítomnost v rodině (například dlouhodobý pobyt v zahraničí), nemoc, výkon trestu odnětí svobody apod. K pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti může dojít jen ke konkrétnímu dítěti (nikoliv k dětem narozeným v budoucnu).

Pokud soud pozastaví výkon rodičovské odpovědnosti jen u jednoho rodiče, znamená to, že formálně je tento rodič nadále nositelem rodičovské odpovědnosti, práva a povinnosti z ní vyplývající však nemůže vykonávat (jejich výkon se koncentruje v osobě druhého rodiče). V případě, kdy by soud pozastavil výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů, je třeba dítěti určit opatrovníka ve smyslu § 878 odst. 2, respektive § 928 a násl. občanského zákoníku

Řízení o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti je řízením ve věcech péče o nezletilé ve smyslu § 466 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“) má charakter nesporného řízení. Řízení soud může zahájit i bez návrhu.

²⁶ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s.

Pokud pominou důvody pro rozhodnutí v případě změny poměrů, soud může rozhodnout o zrušení rozhodnutí o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti – rodič pak vykonává rodičovskou odpovědnost k dítěti neomezeně.²⁷

Omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu (§ 870 občanského zákoníku)

Pokud rodič nevykonává svou rodičovskou odpovědnost řádně a pokud to vyžaduje zájem dítěte, omezí soud v souladu s § 870 občanského zákoníku jeho rodičovskou odpovědnost, případně omezí její výkon a současně stanoví rozsah tohoto omezení.

Ačkoliv má rodič omezenou svou rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, i nadále zůstává jejím nositelem.

Důvodem pro rozhodnutí soudu o omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu je nejčastěji chování rodiče k dítěti, respektive jiné subjektivní důvody (na rozdíl od pozastavení výkonu rodičovské zodpovědnosti, kdy existují důvody objektivní). Soud posuzuje, jakým způsobem rodič plní své povinnosti a využívá práva, která vyplývají z rodičovské odpovědnosti.

Omezení rodičovské odpovědnosti může například spočívat v tom, že rodič není oprávněn za nezletilé dítě podávat podání na orgány státní moci a správy a v řízení před těmito orgány je zastupovat, není oprávněn spravovat jeho majetek, není oprávněn odepřít souhlas k vyšetřovacím nebo léčebným úkonům dítěte ve zdravotnických zařízeních, případně s ním není oprávněn opustit území České republiky. Omezení může rovněž spočívat v tom, že rodič není oprávněn stýkat se s dítětem mimo zařízení, ve kterém je nebo bylo umístěno (například diagnostický ústav, dětský domov apod.).

Pokud soud omezí rodičovskou odpovědnost nebo její výkon pouze jednoho z rodičů, koncentrují se práva a povinnosti, případně jejich výkon, v osobě

²⁷HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 867 – 871.

druhého. V případě, kdy se omezení týká obou rodičů, soud ustanoví dítěti v souladu s § 878 odst. 3 občanského zákoníku opatrovníka.

Rodičovskou odpovědnost lze omezit jen ve vztahu ke konkrétnímu nezletilému dítěti nebo dětem.

Řízení o omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu je řízením ve věcech péče o nezletilé dle § 466 ZŘS. Má charakter nesporného řízení. Řízení je možno zahájit i bez návrhu. Účastníky řízení je rodič, jehož rodičovská odpovědnost nebo její výkon má být omezena, druhý rodič, dítě, které je v řízení zastupováno orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Řízení může být zahájeno rovněž na návrh státního zastupitelství (§ 8 ZŘS).

Pokud pominou důvody pro rozhodnutí o omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu (nastane změna poměrů), může soud rozhodnout o zrušení takového rozhodnutí.

Skutečnost, že rodič má omezenou rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, nemá vliv na trvání jeho vyživovací povinnosti k dítěti.²⁸

Zbavení rodičovské odpovědnosti (§ 871 občanského zákoníku)

Pokud rodič zneužívá svou rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, případně pokud svou rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej v souladu s § 871 odst. 1 občanského zákoníku rodičovské odpovědnosti zbaví.

Za zneužívání rodičovské odpovědnosti je zpravidla považováno ohrožení tělesného, duševního nebo mravního vývoje dítěte, umožnění páčání trestné činnosti dítěti, svádění k nemorálnímu způsobu života, týrání dítěte apod.

Za závažné zanedbávání rodičovské odpovědnosti je zpravidla považováno dlouhodobé neplnění rodičovských povinností a práv k nezletilému dítěti, úplný nezájem o nezletilého, o jeho výchovu a výživu, trvalé ponechání dítěte ve výchovném zařízení spojené s nezájmem rodiče o dítě a neprojevením snahy o

²⁸HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 871 – 876.

jeho převzetí zpět do rodinné výchovy, soustavné neplnění vyživovací povinnosti k dítěti, trestní postih pro zanedbání povinné výživy k dítěti apod.

Doba, po kterou rodič rodičovskou odpovědnost řádně nevykonával, není pro rozhodování soudu sama o sobě podstatná – podstatná je však intenzita takového chování (musí být závažné a zaviněné).

V souladu s § 871 odst. 2 občanského zákoníku soud posoudí vždy, zda neexistují důvody pro zbavení rodičovské odpovědnosti v případech, kdy rodič spáchal proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo pokud použil své dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, nebo pokud spáchal rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, či organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem.

Zbavení rodičovské odpovědnosti je nejtvrdějším zásahem do vztahů mezi rodiči a dětmi. Soud k němu přistoupí pouze v případě, kdy nejde o ojedinělé nebo méně závazné zneužití nebo zanedbání rodičovské odpovědnosti, a zbavení rodičovské odpovědnosti je jediným účinným prostředkem ochrany dítěte.

Rodiče lze zbavit rodičovské odpovědnosti pouze ve vztahu k dítěti nezletilému. Rozhodnutí je vždy vysloveno ve vztahu ke konkrétnímu dítěti a ke konkrétnímu rodiči – rodič může být zbaven rodičovské odpovědnosti i jen k jednomu z více dětí. Rodičovské odpovědnosti nelze rodiče zbavit ve vztahu k dětem, které se teprve narodí. Rodiče nelze zbavit rodičovské odpovědnosti pro důvody, které pominuly a v době rozhodování soudu již neexistují.

Řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti je řízením ve smyslu § 466 ZŘS a má charakter nesporného řízení. Soud jej může zahájit i bez návrhu. Účastníky řízení budou rodič, který má být zbaven rodičovské odpovědnosti, druhý rodič a dítě, které je zastoupeno orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Řízení může být zahájeno i na návrh státního zastupitelství (§ 8 ZŘS).

Pokud dojde ke změně poměrů a pokud pominou důvody pro zbavení rodičovské odpovědnosti, může soud rozhodnout o obnovení rodičovské odpovědnosti. Výroku o obnovení rodičovské odpovědnosti však brání rozhodnutí o osvojení dítěte, na jehož základě zanikl právní vztah mezi rodičem a dítětem.

Zbavení rodičovské odpovědnosti však neznamená současně zásah do práv spojených s osobností dítěte a práv osobní povahy – zejména právo dát souhlas s osvojením, o němž musí soud výslovně rozhodnout (§ 873 občanského zákoníku).

Zásah do rodičovské odpovědnosti nemá vliv na plnění vyživovací povinnosti k dítěti (§ 874 NOZ).²⁹

Vztah vyživovací povinnosti a dosažení zletilosti dítěte

Trvání vyživovací povinnosti nesouvisí ani s nabytím zletilosti (zletilé nezaopatřené dítě, tj. zletilá osoba, která dosud neukončila svou přípravu na budoucí povolání, výživné zletilého nezaopatřeného dítěte se platí k rukám tohoto dítěte) ani svéprávnosti. Dítě může nabyt schopnosti samostatně se živit i před dosažením 18 let věku (například v případě, kdy po absolvování učebního poměru najde odpovídající pracovní uplatnění, případně pokud uzavře manželství a vznikne vyživovací povinnost mezi manžely - § 697 občanského zákoníku).³⁰

Pokud jde o dítě nezletilé, jsou rodiče povinni jej živit, pokud zisk z jeho majetku (spolu s příjmem dítěte) nestačí k uspokojení potřeb dítěte (podle původní úpravy v zákoně o rodině trvala vyživovací povinnost rodičů do okamžiku, kdy bylo dítě schopno samo se živit).³¹

Je třeba rozlišovat vznik vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti a stanovení výše jednotlivých dávek výživného. Předpokladem pro stanovení výše dávky výživného je existence vyživovacího vztahu, který vzniká ze zákona (soudní rozhodnutí v otázce vyživovacího vztahu má deklaratorní charakter – stejně jako rozhodnutí o jeho zániku). V případě, kdy soud rozhoduje o výživném, zpravidla

²⁹HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 876 – 884.

³⁰HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1089.

³¹ŠEVČÍK, L., WELLECH, E., PŠENKO, R., KINCL, M. *Vyznejte se v novém občanském zákoníku. Nejběžnější životní situace z pohledu občanského práva*. 1. vyd. Praha: BIZBOOKS, 2013. ISBN 978-80-26500-711. 216 s. s. 61.

stanovuje jeho výši – otázku existence vyživovacího vztahu posoudí jako předběžnou otázku.³²

Soud stanoví výživné schválením dohody rodičů o plnění vyživovací povinnosti (taková dohoda musí odpovídat zájmům a oprávněným potřebám nezletilého dítěte, nesmí odporovat dobrým mravům) nebo vlastním rozhodnutím (pokud jeden z rodičů nebo oba rodiče neplní svou vyživovací povinnost dobrovolně, a to i v případě, kdy žijí společně, a pokud soud nerozhodl o svěřeni dítěte do péče jednoho z rodičů).

Soudní řízení ve věcech nezletilých dětí probíhají u opatrovnického soudu (obecného soudu dítěte) a jsou osvobozena od soudních poplatků. Rozsudky soudu, které stanoví výši výživného, jsou předběžně vykonatelné – rodič (případně prarodič nebo jiná osoba, která je povinná výživou vůči nezletilému dítěte) je povinen platit výživné ve stanovené výši, a to již od okamžiku doručení rozhodnutí o výživném (a to i v případě, kdy proti takovému rozsudku podal odvolání a rozsudek dosud nenabyl právní moci).³³

Klíčovým předpokladem pro vznik a trvání vyživovací povinnosti podle občanského zákoníku je existence rodinněprávního poměru (manželského, registrovaného partnerství, po rozvodu manželství nebo registrovaného partnerství nebo příbuzenského v řadě přímé) a zejména zásadně takzvaného stavu odkázanosti na výživu na straně oprávněného, respektive zvláštní kritéria ve vazbě na jednotlivé druhy výživného (v případě výživného mezi rozvedenými manžely jde například o délku trvání manželství).

Vyživovací povinnost upravená v části druhé občanského zákoníku vzniká v zákoně uvedeným subjektům *ex lege*. Tato vyživovací povinnost *ex lege* také zaniká, pokud již povinný ani oprávněný nesplňuje zákonné předpoklady, respektive pokud nastaly jiné skutečnosti předvídané výslovně zákonem nebo

³²ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s.

³³Ombudsman. Veřejný ochránce práv. *Vyživovací povinnost rodičů k dětem, stanovení výživného* [on-ine]. 2016, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vyzivovaci-povinnost-rodicu-k-detem-stanoveni-vyzivneho/.

vyplývající z povahy věci (například pokud manželství zaniklo, respektive pokud bylo rozvedeno – v případě, kdy jde o vyživovací povinnost mezi manžely, pokud uplynula doba, na kterou bylo výživné mezi rozvedenými manžely nebo výživné pro neprovdanou matku stanoveno, pokud rozvedený manžel uzavřel nové manželství nebo pokud bylo rozvedenému manželovi vyplaceno jednorázové odbytné dle § 761 odst. 1 občanského zákoníku).

O době plnění rozhoduje soud, jehož rozsudek má s ohledem na výše uvedené skutečnosti pouze deklaratorní charakter, neboť vyživovací povinnost zanikla ze zákona. To je rozhodující zejména v případě, kdy jde o trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (viz kapitola 5. Právní úprava trestného činu zanedbání povinné výchovy).

Pro strany případného sporu může mít však rozsudek soudu, kterým se s ohledem na pomnutí takzvaného stavu odkázanosti na výživu ruší vyživovací povinnost, velký význam, a to například ve sporech zletilých dětí vůči rodičům.

V této souvislosti je třeba rozlišovat pojmy absolutní a relativní zánik vyživovací povinnosti. Absolutní zánik vyživovací povinnosti je spojován se smrtí, a to jak povinného, tak i oprávněného (právo na výživné je právem majetkovým, které však zaniká smrtí oprávněného i smrtí povinného). Dávky výživného, které byly splatné ke dni smrti povinného nebo oprávněného mohou být předmětem dědictví, protože jako dluh nebo pohledávka přecházejí na právní nástupce zemřelého. Relativní zánik může způsobit například dočasná neschopnost oprávněného samostatně se živit.³⁴

Trvání vyživovací povinnosti není omezeno dovršením zletilosti dítěte (dosažení zletilosti má význam z hlediska procesního) ani dovršením 26 let věku (věková hranice 26 let je významná například pro přiznání dávek státní sociální podpory podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů).

³⁴Bulletin-advokacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEČ, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.bulletin-advokacie.cz/vyživne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi](http://www.bulletin-advokacie.cz/vyživne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi).

V případě, kdy dítě nenabude schopnosti samostatně se živit (například z důvodu plné invalidity), vyživovací povinnost rodičů bude trvat po dobu celého života dítěte.³⁵

Rodinněprávní vztah zaniká rovněž popřením otcovství ve smyslu § 785 občanského zákoníku (viz kapitola 4.4.2. Řízení o určení a popření rodičovství). Právní poměr mezi otcem a dítětem zaniká v takovém případě dnem nabytí právní moci rozsudku soudu o popření otcovství. V případě, kdy je později za otce dítěte soudem určen jiný muž, právní vztahy mezi takovým mužem – otcem dítěte a dítětem vzniknou dnem právní moci rozsudku o určení otcovství (výživné takovému muži nelze stanovit zpětně – muž, jehož otcovství k dítěti však bylo pravomocně zrušeno rozhodnutím soudu, se však po něm může domáhat vydání bezdůvodného obohacení za dobu, kdy hradil výživné za něj).³⁶

3.2 ROZSAH VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

Při stanovení výše výživného jsou posuzovány majetkové poměry a odůvodněné potřeby oprávněného na straně jedné³⁷ a schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného na straně druhé – soud přitom vychází ze zásady, že v souladu s § 915 občanského zákoníku má být životní úroveň dítěte zásadně shodná s životní úrovní rodičů (dítě by nemělo být rozvodem rodičů poškozeno v hmotné oblasti).

Při posuzování možností povinného jsou zohledněna například regionální specifika zaměstnanosti a dosahovaná výše výdělků v regionu (jinak jsou

³⁵HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1088 – 1090.

³⁶HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1090.

³⁷ V souladu s § 915 odst. 1 občanského zákoníku má být životní úroveň dítěte zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.

například posuzovány možnosti povinného rodiče, který je nezaměstnaný a žije v regionu s vysokou mírou nezaměstnanosti a jinak možnosti povinného, který je nezaměstnaný, ale žije v regionu s podstatně menší mírou nezaměstnanosti – u nezaměstnaných jsou zkoumány reálné možnosti zajistit si práci, a to i v jiném regionu – pokud existuje vhodné dopravní spojení nebo je možno využít nabídky ubytování). V případě, kdy je povinný rodič ve výkonu trestu odnětí svobody, zůstává vyživovací povinnost vůči oprávněnému nezletilému dítěti sice zachována, v praxi je ale obtížně vymahatelná³⁸).

V případě, kdy povinný při stanovení výživného neprokáže součinnost při prokázání výše svých příjmů a pro zjištění jeho majetkových poměrů, může soud vycházet při stanovení výše výživného z tzv. fiktivního příjmu povinného, který činí dvacetipětinásobek částky životního minima (domněnka příjmu povinného ve smyslu § 916 občanského zákoníku). Pokud jde o posuzování schopností povinného, jde například o zohlednění jeho vzdělání, věku, zdravotního stavu, pracovních návyků a pracovních zkušeností, manuální zručnosti, flexibility, sociální zralosti apod. Při posuzování majetkových poměrů povinného soud zjišťuje jeho majetkové poměry a celkovou životní úroveň – posuzovány jsou rovněž například podnikatelské aktivity povinného (hodnota kapitálových společností, které povinný vlastní nebo v nich má svůj vlastnický podíl, hodnota nemovitostí, hodnota movitých věcí a majetkových práv apod.). Soud rovněž zohlední, zda se povinný nevzdal (bez zjevného nebo důležitého důvodu) výhodnějšího zaměstnání, výdělečné činnosti, majetkového prospěchu, případně zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika (například v souvislosti se svými podnikatelskými aktivitami) – v případě, kdy takové skutečnosti zjistí, vychází soud z majetkových poměrů povinného před změnou. Při stanovení výživného dále soud přihlídně ke skutečnosti, zda povinná osoba o oprávněného

³⁸ Ustálený názor v judikatuře je takový, že nezletilému dítěti nelze přičíst k tíži, že se povinný subjekt ocitl svým úmyslným jednáním ve vazbě nebo byl za takové úmyslné jednání odsouzen k trestu odnětí svobody.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s., s. 201 – 206.

soustavně pečuje (a v jaké míře³⁹), případně, zda pečuje o společnou domácnost. V případě, kdy je více povinných osob, které jsou vůči oprávněnému ve stejném postavení, soud při stanovení rozsahu vyživovací povinnosti přihlédne k majtkovým poměrům, schopnostem a možnostem každého z nich.

V odůvodněných a zvláštního zřetele hodných případech může soud v souladu s § 918 občanského zákoníku uložit povinné osobě, aby složila zálohu na výživné, které je splatné v budoucnu. Na složenou zálohu se v takovém případě hledí jako na majetek povinného – do vlastnictví dítěte přechází jednotlivé splátky. Záloha je v takovém případě složena na účet, který zabezpečí povinný nebo druhý rodič dítěte – podmínky čerpání a nakládání s účtem jsou přesně předem stanoveny.

V případě, kdy spolu rodiče dítěte nežijí a jeden z rodičů neplní dobrovolně a dostatečně svou vyživovací povinnost vůči dítěti, rozhodne o výživném soud.

Výživné se plní v pravidelných měsíčních splátkách, které jsou splatné měsíčně předem.

Na rozdíl od dalších druhů výživného (například vyživovací povinnost mezi manžely, výživné rozvedeného manžela), kdy je možno výživné přiznat nejdříve ode dne zahájení soudního řízení o výživném, lze výživné na nezletilé

³⁹ Osobní péčí se rozumí péče o dítě osobou, rodičem, který je z vyživovacího stavu osobou povinnou, nikoliv péčí jiné osoby, které bylo dítě takovým rodičem svěřeno (například soukromá mateřská školka nebo jesle, dětská skupina ve smyslu zákona č. 247/2014, o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, placené hlídání dětí, placená chůva apod.).

V případě, kdy rodič, který o dítě osobně pečuje, nemá jiné možnosti k zajištění péče o dítě v době plnění svých pracovních povinností (například z důvodu nemoci) než tím, že o dítě pečuje jiná osoba, promítnou se náklady na péči takové osoby do výše výživného určeného druhému rodiči, a to úměrně schopnostem a možnostem rodičů dítěte a se zřetelem ke skutečnosti, že rodič, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, nevyvažuje již tolik plnění svých vyživovacích povinností výkonem osobní péče o dítě a že na náklady na odměnu osoby, která pečuje za nezletilé dítě, nelze považovat pouze na náklady na úhradu potřeb nezletilého dítěte (Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 1 Cz 74/1973 ze dne 27. 9. 1973, R 64/1974 civ.).

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s., s. 201 – 206.

dítě přiznat až tři roky zpětně. V případě, kdy soud rozhodl o snížení výživného, se spotřebované výživné pro nezletilé dítě nevrací.⁴⁰

Výše výživného není zákonem omezena – dítě má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů, a to i v případě, kdy žije jen s jedním z rodičů (v případě, kdy má povinný rodič nadstandardní životní úroveň, má dítě právo podílet se na této jeho životní úrovni, pokud je naopak životní úroveň povinného rodiče průměrná nebo podprůměrná, nelze stanovit výživné, které by tuto životní úroveň výrazně přesahovalo, a to ani tehdy, pokud jsou potřeby dítěte výrazně zvýšeny).

Při určování výše výživného mohou soudy využívat od roku 2010 podpůrné tabulky, které stanoví poměrné části platu určené na výživné jednoho dítěte. Tyto tabulky nejsou pro rozhodování soudů závazné, jedná se o metodickou pomůcku pro rozhodování soudů (soud při rozhodování o výši výživného v každém jednotlivém případě přihlíží vždy k jeho okolnostem, mimo jiné i k počtu vyživovaných dětí, případně k dalším vyživovacím povinnostem povinného rodiče).

Tabulka doporučené výše výživného byla prvním krokem v rámci dlouhodobého projektu Ministerstva spravedlnosti ČR „Optimalizace agendy výživného“. Doporučená rozmezí (výše výživného je stanovena jako procentuální rozmezí z čistého měsíčního příjmu povinného rodiče) byla navržena pro standardní případy (pro rozhodování o výši výživného u povinného s maximálně třemi vyživovanými dětmi).

Pro děti ve věku 0 – 5 let (1. kategorie) činí procentuální rozmezí z čistého měsíčního příjmu povinného rodiče 9 – 13 %, pro děti ve věku 6 – 9 let (2. kategorie) činí 11 – 15 %, pro děti ve věku 10 – 14 let (3. kategorie) činí 14 – 18 %, pro děti ve věku 15 – 17 let (středoškolský a učňovský věk, kdy dochází k výraznému navýšení oprávněných potřeb nezletilých dětí – 4. kategorie) činí 17

⁴⁰NOVOTNÝ, P. a kol. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. aktual. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017. ISBN 978-80-271-0431-4. 208 s. s. 84 – 86.

– 21 % a pro zletilé nezaopatřené osoby ve věku 18 a více let (5. kategorie) činí 20 – 24 %.⁴¹

Na rozdíl od zahraničních modelů doporučující tabulka nediferencuje mezi povinnými s ohledem na výši jejich příjmu, nezohledňuje počet vyživovacích povinností povinného, případně jejich druh. Co se týče příjmu povinného, vychází se z čistého příjmu povinného za posledních 6 – 12 měsíců.⁴²

⁴¹Profipravo.cz. *Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného*. on-line]. 2010, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www:
http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57](http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57).

⁴²HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1087 – 1088.

4 DALŠÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

4.1 VYŽIVOVACÍ POVINNOST DĚTÍ VŮČI RODIČŮM

Dítě je v souladu s § 915 odst. 2 občanského zákoníku povinno zajistit svým rodičům slušnou výživu.

Pojem „*slušná výživa*“ dle ustanovení § 915 odst. 2 občanského zákoníku je rozsahem limitovanější než pojem „stejná životní úroveň“, ale širší než pojem „*přiměřená výživa*“. Při stanovení rozsahu výživného se vychází z možností, schopností a majetkových poměrů povinného a odůvodněných potřeb a majetkových poměrů oprávněného (§ 913 občanského zákoníku). Přihlédne se zejména k celkovým poměrům oprávněného, jeho zdravotního stavu, věku apod.

Rozsah vyživovací povinnosti (zajištění slušné výživy) se odvíjí od celkových majetkových poměrů oprávněného rodiče, který je odkázán na pomoc dítěte (rodič je odkázán na pomoc dítěte v případě, kdy s ohledem na svůj věk nebo zdravotní stav není schopen pracovat, respektive si jinak zvýšit životní úroveň, a jeho příjmy – nejčastěji je zdrojem příjmů starobní nebo invalidní důchod, nejsou dostatečné pro zajištění slušné výživy, respektive pro úhradu nákladů na bydlení, výživu, případně dalších potřeb – například kulturních).

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům předchází právu na dávky z veřejných prostředků, zejména z nepojistných systémů (dávky v hmotné nouzi dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, dávky státní sociální podpory dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů apod.).

Výživné, které má uspokojovat osobní potřeby oprávněného rodiče, má povinnost poskytovat každé dítě, jehož možnosti, schopnosti a majetkové poměry to umožňují (a to jak dítě zletilé, tak i nezletilé – dítě musí mít schopnost samostatně se živit vlastní prací, případně musí mít vlastní majetek, respektive zisk z vlastního majetku – viz § 900 občanského zákoníku).

V případě, kdy je povinnými více osob, má tuto vyživovací povinnost každé dítě – její rozsah je však dán jeho možnostmi, schopnostmi a majetkovými poměry, v návaznosti na možnosti, schopnosti a majetkové poměry ostatních dětí (závazek dětí poskytovat výživné není solidární, ale dílčí – viz § 1871 občanského zákoníku⁴³).

Vyživovací povinnost vzniká přímo ze zákona. Právo na výživné se nepromlčuje, přiznat jej je však možno nejdříve ode dne zahájení řízení. Předpokladem pro vznik vyživovací povinnosti není existence společné domácnosti dítěte (dětí) a rodiče.

Předpoklady pro vznik vyživovací povinnosti dětí k rodičům jsou:

- a) stav odkázanosti rodičů na výživu (§ 913 odst. 1 občanského zákoníku) – neschopnost žít se vlastní prací (a nevznikne mu právo na starobní, případně vdovský nebo vdovecký důchod, případně výše důchodu je nedostatečná pro uspokojování potřeb rodiče), zpeněžením vlastního majetku apod., neexistence manžela nebo rozvedeného manžela (případně není možno uplatnit tyto vyživovací povinnosti);
- b) možnosti a schopnosti dítěte (dětí) samostatně se žít, které umožňují dítěti poskytovat výživné další osobě, případně vlastní majetek dítěte (dětí)⁴⁴;
- c) soulad poskytování výživného s dobrými mravy (výživné rodiče vůči dítěti nebo vůči dětem není možno oprávněně požadovat například v případě, kdy povinný rodič v minulosti zanedbával výživu k dítěti, dopustil se zavrženíhodného jednání vůči dítěti – například týrání dítěte, sexuálního trestného činu na dítěti apod., opustil společnou domácnost, odložil dítě do ústavu apod.).

V případě, kdy není výživné plněno dobrovolně, rozhodne o výživném na návrh rodiče soud (soud je návrhem rodiče vázán, a to nejen co se týče rozsahu výživného, tak i okruhu povinných). Výživné může být dětem stanoveno

⁴³ Každé dítě (spoludlužníků dělitelného plnění) dluží v souladu s § 1871 občanského zákoníku svůj díl.

⁴⁴ Výživné rodiči má povinnost poskytovat každé dítě, jehož možnosti, schopnosti a majetkové poměry to umožňují, a to jak dítě zletilé nebo nezletilé (v souladu s § 900 občanského zákoníku musí mít dítě schopnost samostatně se žít vlastní prací, případně mít vlastní majetek – respektive zisk z vlastního majetku).

v rozdílné výši, některému z dětí nemusí být stanovena povinnost plnit výživné v penězích – pokud například osobně pečuje o oprávněného.

V případě, kdy by jeho z dětí plnilo vyživovací povinnost (zcela nebo zčásti) i za jiné děti, může se v samostatném občanskoprávním řízení domáhat úhrady tohoto plnění z titulu bezdůvodného obohacení (§ 2991 a násl. občanského zákoníku).

Vyživovací povinnost rodičů vůči nezletilým dětem má přednost před vyživovací povinností rodičů nezletilých dětí ke svým rodičům.

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům může být změněna nebo zrušena na návrh oprávněného nebo povinného (případně povinných). V případě, kdy by byla snížena nebo rušena za dobu minulou, je rodič povinen přeplatek na výživném vrátit tomu, kdo výživné poukázal.

Vyživovací povinnost zaniká rovněž smrtí oprávněného nebo povinného (případně povinných). Zaniká rovněž v případě, kdy na straně oprávněného pomine stav odkázanosti (například získá právo na důchod, uzavře manželství apod.).⁴⁵

4.2 VYŽIVOVACÍ POVINNOST MEZI MANŽELY

Vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely je upravena § 697 občanského zákoníku. Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který by měl oběma zajistit, aby měli zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň (v tomto ustanovení se projevuje zásada rovnosti mezi mužem a ženou v manželství, neboť manželství je založeno na vzájemné pomoci a solidaritě manželů). Vyživovací povinnosti mezi manžely však předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů.

⁴⁵HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1091 – 1093.

Předpokladem pro uplatnění vyživovací povinnosti mezi manžely je situace, kdy jeden z manželů není schopen zajišťovat své potřeby, nebo v případě, kdy jsou oba manželé schopni zajišťovat své potřeby, ale v rozdílné míře. Podstatná přitom není skutečnost, zda spolu manželé žijí či nikoliv.

Vyživovací povinnost mezi manžely trvá po celou dobu trvání manželství a vzniká i v manželství neplatném. Jediným důvodem pro nepřiznání výživného mezi manžely je případ, kdy by plnění vyživovací povinnosti bylo v rozporu s dobrými mravy (oprávněný by se například na povinném dopouštěl domácího násilí apod.).

Manželské společenství je charakterizováno především tím, že zabezpečuje potřeby všech členů rodiny. V souladu s § 690 občanského zákoníku spočívá zajištění společných potřeb rodiny a jejích členů v uspokojování života rodiny a potřeb rodinné domácnosti. Oproti tomu zajištění potřeb každého z manželů je předmětem úpravy vyživovací povinnosti mezi manžely. Institut vyživovací povinnosti mezi manžely je součástí celého komplexu majetkových vztahů v rodině, v rámci uspokojování a obstarávání potřeb rodiny a úpravy společného jmění manželů, s přihlédnutím k vyživovací povinnosti rodičů vůči dětem.

Vyživovací povinnost mezi manžely předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů (dítě je povinné hradit výživné svému rodiči pouze v případě, kdy mu není schopen zabezpečit výživu jeho manžel, na druhé straně, pokud dítě uzavře manželství, mají rodiče pouze podpůrnou vyživovací povinnost k dítěti – jeho výživu musí zabezpečit manžel, pouze v případě, kdy toho není sám schopen, zabezpečují výživu dítěte jeho rodiče).

Pro vyživovací povinnost mezi manžely platí obecná ustanovení o výživném dle ustanovení § 921 a § 922 občanského zákoníku: výživné je hrazeno v pravidelných dávkách, které jsou splatné měsíčně předem (pokud soud nerozhodl jinak, případně se osoba povinná a osoba oprávněná nedohodli jinak – soud může například rozhodnout o jednorázovém splacení výživného, na tom se mohou dohodnout i manželé); pokud je osoba povinná výživou v prodlení s placením výživného, může oprávněná osoba požadovat zaplacení úroku z prodlení. Výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení.

Při zvažování výše výživného soud musí zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání nebo výdělečné činnosti, případně majetkového prospěchu, eventuálně, zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Při stanovení výše výživného soud dále přihlédne k tomu, zda povinný (a v jakém rozsahu) o oprávněného osobně pečuje, případně přihlédne k jeho péči o rodinnou domácnost. Soud zvažuje nejen možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného, ale rovněž například to, zda se o manžela osobně (v nemoci nebo ve stáří) stará.⁴⁶

4.3 VZÁJEMNÁ VYŽIVOVACÍ POVINNOST ROZVEDENÝCH MANŽELŮ, VÝŽIVNÉ ROZVEDENÉHO MANŽELA

Výživné mezi rozvedenými manžely je upraveno v § 760 – 763 občanského zákoníku.

V případě, kdy se není rozvedený manžel schopen sám žít a tato jeho neschopnost má svůj původ v manželství nebo v souvislosti s ním, má vůči němu jeho bývalý manžel v souladu s § 760 občanského zákoníku v přiměřeném rozsahu vyživovací povinnost, pokud to na něm lze spravedlivě požadovat (zejména s ohledem na věk nebo zdravotní stav v době rozvodu nebo skončení péče o společné dítě rozvedených manželů).

Při rozhodování o výživném (nebo o jeho výši) soud přihlédne zejména k délce trvání manželství, době od rozvodu manželství a dále k tomu, zda si rozvedený manžel neopatřil přiměřené zaměstnání (přestože mu v tom nebránila závažná překážka – například zdravotní stav), ke skutečnosti, zda si rozvedený manžel mohl výživu zajistit řádným hospodařením s vlastním majetkem, k tomu, zda se rozvedený manžel podílel za trvání manželství na péči o rodinnou domácnost, zda

⁴⁶HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 109 – 111.

se se rozvedený manžel nedopustil vůči bývalému manželu nebo osobě mu blízké činu povahy trestného činu apod.

Rozsah vyživovací povinnosti a způsob poskytování výživného se řídí dohodou manželů nebo rozvedených manželů (v případě, kdy se dohodnou na jednorázové výplatě formou odbytného, zanikne jeho poskytnutím právo rozvedeného manžela na výživné).

V případě, kdy nedojde k dohodě rozvedených manželů o výživném, rozhodne o vyživovací povinnosti (na návrh potřebného bývalého manžele) soud.

V případě, kdy se manželé nebo rozvedení manželé nedohodnou o výživném, může manžel, který rozvrat manželství převážně nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil (sporný rozvod manželství) a kterému byla rozvodem způsobena závažná újma, navrhnout, aby soud stanovil vyživovací povinnost bývalého manžela i v takovém rozsahu, který zajistí, aby rozvedení manželé měli v zásadě stejnou životní úroveň. Právo rozvedeného manžela na výživné lze v tomto případě považovat za důvodné jen po dobu okolnostem přiměřenou, nejdéle po dobu tří let od rozvodu.

Pokud se bývalý manžel dopustil vůči druhému manželovi jednání, které naplňuje znaky domácího násilí, nemá právo na výživné rozvedeného manžela, ačkoliv by jinak podmínky přiznání práva na výživné splňoval.

Právo rozvedeného manžela na výživné však zanikne uzavřením nového sňatku oprávněným rozvedeným manželem, případně vstupem do registrovaného partnerství dle zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V souladu s § 921 občanského zákoníku se výživné plní v pravidelných dávkách, které jsou splatné měsíčně předem (pokud soud nerozhodl jinak nebo se povinný s oprávněnou osobou nedohodl jinak). Pokud je povinný v prodlení s placením výživného, může oprávněný požadovat zaplacení úroku z prodlení.

V souladu s § 922 občanského zákoníku lze výživné přiznat nejdříve ode dne zahájení soudního řízení.

4.4 PŘÍSPĚVEK NA VÝŽIVU A ÚHRADU NĚKTERÝCH NÁKLADŮ NEPROVDANÉ MATKY

Pokud není matka dítěte provdána za otce dítěte, poskytne jí otec dítěte v souladu s § 920 občanského zákoníku výživu po dobu dvou let od narození dítěte a přispěje jí v přiměřeném rozsahu na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem. Povinnost k úhradě nákladů spojených s těhotenstvím a porodem vznikne muži, jehož otcovství je pravděpodobné, i v případě, že se dítě nenarodí živé.

Soud může uložit muži, jehož otcovství je pravděpodobné, aby částku potřebnou na výživu a příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem poskytl předem. Řízení je zahájeno na návrh těhotné ženy. Soud může rovněž (na návrh těhotné ženy) uložit muži, jehož otcovství je pravděpodobné, aby předem poskytl částku potřebnou k zajištění výživy dítěte po dobu, po kterou by ženě náležela jako zaměstnankyni podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“) mateřská dovolená.

V souladu s § 195 zákoníku práce přísluší mateřská dovolená zaměstnankyni v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě, a to po dobu 28 týdnů (pokud porodila zároveň 2 nebo více dětí, činí délka mateřské dovolené 37 týdnů). Mateřskou dovolenou zaměstnankyně nastupuje zpravidla od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu (nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem).

V případě, kdy zaměstnankyně vyčerpá z mateřské dovolené před porodem méně než 6 týdnů (protože porod nastal dříve, než určil lékař), přísluší jí mateřská dovolená ode dne jejího nástupu až do uplynutí doby 28 týdnů (případně 37 týdnů). Pokud zaměstnankyně vyčerpá z mateřské dovolené před porodem méně než 6 týdnů z jiného důvodu, přísluší jí mateřská dovolená ode dne porodu jen do uplynutí 22 týdnů (popřípadě 31 týdnů, pokud jde o zaměstnankyni, která porodila zároveň dvě nebo více dětí).

V případě, kdy se dítě narodilo mrtvé, přísluší zaměstnankyni mateřská dovolená po dobu 14 týdnů.

Mateřská dovolená v souvislosti s porodem nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže v žádném případě skončit ani být přerušena před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu.⁴⁷

Právní úprava § 920 občanského zákoníku se použije v případě, kdy otec dítěte neplní svou vyživovací povinnost dobrovolně.

Právní úprava je odlišná oproti původní právní úpravě v zákoně o rodině, kdy zákon hovořil o příspěvku na výživu neprovdané matky. Zákonná úprava tak reagovala na ustálenou soudní praxi, kdy soudy standardně rozhodovaly o příspěvku na výživu neprovdané matky jako o výživném.

Předpokladem pro vznik práva na výživné je skutečnost, že v důsledku těhotenství matky dítěte a následného porodu došlo k u matky k reálnému poklesu jejích příjmů – svobodné matky se reálně v důsledku těhotenství a následného porodu ocitají v tíživé ekonomické situaci, neboť otcové dítěte často odmítají vzniklou situaci řešit s tím, že se matka dobrovolně rozhodla nežít s nimi v partnerském vztahu a argumentují tím, že by za takových okolností matku vyživovali. Z tohoto důvodu nový občanský zákoník umožňuje, aby soud (na návrh matky) uložil pravděpodobnému otci dítěte i povinnost poskytnout matce dítěte předem částku potřebnou k zajištění výživy dítěte po dobu, kdy by matce dítěte jinak náležela mateřská dovolená.

Výživné je možno matce dítěte přiznat nejdéle do uplynutí dvou let od porodu dítěte (tato hranice je absolutní – jedná se o lhůtu objektivní). Tato lhůta počíná běžet (v souladu s ustálenou judikaturou) nejdříve od počátku těhotenství, nejpozději ode dne narození dítěte. Právo na uplatnění nároku se matce promlčuje ve lhůtě, která začíná běžet uplynutím dvou let od narození dítěte.⁴⁸

⁴⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Předchozí právní úprava (§ 95 odst. 3 zákona o rodině) stanovila, že právo neprovdané matky žádat úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím se promlčí ve třech letech ode dne slehnutí. Nová právní úprava v občanském zákoníku obdobné ustanovení neobsahuje. Stanoví však, že výživné pro neprovdanou matku a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i nazpět, nejdéle však dva roky ode dne porodu (§ 922 odst. 2 občanského zákoníku).

Rozsah výživného soud určí s přihlédnutím k jednotlivým příjmům matky dítěte. Lze předpokládat, že příjmy matky se budou v rozhodném období měnit (jiné budou po dobu těhotenství, jiné po dobu nástupu na mateřskou dovolenou a jiné po skončení mateřské dovolené – po dobu, kdy matce náleží rodičovská dovolená⁴⁹). V souladu s ustálenou judikaturou by rozsah výživného neprovdané matky měl být stanoven tak, jako by matka dítěte byla za otce dítěte provdána – kromě příjmů a majetkových poměrů neprovdané matky soud zkoumá i možnosti povinného (domnělého otce dítěte – muže, jehož otcovství je pravděpodobné).

Náklady spojenými s těhotenstvím se rozumí zejména náklady spojené s pořízením těhotenského ošacení a dalšího vybavení⁵⁰, zvýšené nároky matky na výživu, jízdné (související například s dopravou k lékaři), platby ve zdravotnických zařízeních apod. Náklady související s porodem jsou zejména náklady na poskytovanou zdravotní péči, pokud není hrazena z prostředků zdravotního pojištění (a to i v případě, kdy matka dítěte není zdravotně pojištěna). Tuto povinnost může soud (na návrh matky dítěte) uložit muži, jehož otcovství je pravděpodobné – soud bude v takovém případě zkoumat, zda pravděpodobnému otci dítěte může svědčit třetí domněnka otcovství (pokud nedojde k určení otcovství podle § 776, 777 nebo 779, ani podle § 779 NOZ, může matka,

Bulletin-advikacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEČ, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na www: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>.

⁴⁹Kromě mateřské dovolené je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni (či zaměstnanci) rodičovskou dovolenou, a to na jejich vlastní žádost. Rodičovská dovolená je určena ke zdokonalení a prohloubení péče o jejich dítě. Rodičovská dovolená náleží matce (rodičce) dítěte ihned po skončení mateřské dovolené, která trvá obvykle 28 týdnů (případně 37 týdnů, pokud porodila dvě a více dětí).

O rodičovskou dovolenou může požádat i otec dítěte. Rodičovská dovolená mu náleží ode dne narození dítěte v délce, o kterou zažádal, avšak pouze do doby, kdy dítě dosáhne 3 let věku.

Délka rodičovské dovolené je variabilní (2, 3 nebo 4 roky). Délku rodičovské dovolené je možné měnit i v průběhu jejího čerpání.

Po dobu čerpání rodičovské dovolené náleží matce dítěte (případně otci dítěte) rodičovský příspěvek dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, který je vyplácen místně příslušným úřadem práce.

Zákony.centrum.cz. *Mateřská a rodičovská dovolená dle zákoníku* [on-line]. 2018, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na www: <http://zakony.centrum.cz/clanky/materska-a-rodicovska-dovolena-dle-zakoniku>.

⁵⁰Do nákladů spojených s těhotenstvím však nepatří výbavička a ošacení pro dítě, náklady na pořízení postýlky, kočárku a dalšího vybavení pro dítě – tyto by měly být hrazeny z výživného na nezletilé dítě.

ČEPICOVÁ, K. *Nejčastější právní situace. Rádce pro každý den*. 1. vyd. Brno: Edika in Albatros Media a. s., 2014. ISBN 978-80-266-0406-8. 191 s., s. 39 – 48.

dítě i muž, který tvrdí, že je otcem, navrhnout v souladu s § 783 NOZ, aby otcovství k dítěti určil soud, má se za to, že otcem dítěte je muž, který s matkou dítěte souložil v době, od které neprošlo do narození dítěte méně než 160 a více než 300 dní, pokud jeho otcovství nevyklučují závažné okolnosti – například neplodnost domnělého otce dítěte, pokud není domnělý otec dítěte naživu, podává se návrh proti opatrovníkovi, kterého k tomu jmenuje soud).⁵¹

V souladu s § 921 NOZ se výživné plní v pravidelných dávkách, které jsou splatné měsíčně předem (pokud soud nerozhodl jinak nebo pokud nedošlo k jiné dohodě mezi povinným a oprávněnou). Pokud je povinný v prodlení s placením výživného, může oprávněná požadovat zaplacení úroku z prodlení.

V souladu s § 922 odst. 2 NOZ lze výživné pro neprovdanou matku a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i zpětně (nejdéle však 2 roky ode dne porodu).

V případě, kdy se změní poměry, může soud změnit dohodu nebo rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které dosud nenabylo svéprávnosti – spotřebované výživné se v takovém případě nevrací.

4.4.1 DOMNĚNKY OTCOVSTVÍ PODLE OBČANSKÉHO

Určování otcovství k dítěti ve smyslu § 776 až 778 občanského zákoníku je založeno na třech tradičních právních domněnkách, které vychází z pravděpodobnosti početí dítěte v určité době.

A) Prvá domněnka otcovství svědčící manželovi matky (§ 776 občanského zákoníku)

Prvá domněnka otcovství svědčí v souladu s § 776 občanského zákoníku manželu matky, která dítě porodila.

⁵¹NOVOTNÝ, P. a kol. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. aktual. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017. ISBN 978-80-271-0431-4. 208 s. s. 84 – 86.

Tato domněnka platí automaticky a vychází z právního stavu, který byl v den narození dítěte. Manžel matky se považuje za otce dítěte, pokud se dítě narodilo v době od uzavření manželství do uplynutí 300. dne po zániku manželství nebo po prohlášení manželství za neplatné, případně poté, co byl manžel matky dítěte prohlášen za nezvěstného (jedná se o tzv. ochrannou dobu). Pokud se dítě narodilo do 300. dne po zániku manželství, ale matka v té době již žila v manželství novém, svědčí první právní domněnka manželů poslednímu.

Právním účinkem domněnky otcovství manžela matky je především vznik rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti a skutečnost, že manžel matky a dítě vstupují do právních vztahů, které předpokládají poměr rodiče a dítěte, a do jiných příbuzenských vztahů. V době trvání této zákonné domněnky se nemůže uplatnit jiná zákonná domněnka určující otcovství (pokud o zániku této domněnky nerozhodl soud).

B) Druhá domněnka otcovství dle § 777 občanského zákoníku

Druhá domněnka otcovství nastupuje v případě, kdy domněnka otcovství nemůže svědčit manželů matky a otcovství nebylo určeno soudem.

Pokud se dítě narodí v době mezi zahájením řízení o rozvodu manželství a 300. dnem po rozvodu manželství, a manžel (případně bývalý manžel) matky prohlásí, že není otcem dítěte, považuje se za otce dítěte v souladu s § 777 občanského zákoníku muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů (druhá domněnka otcovství). Takto lze prohlásit otcovství i k dítěti ještě nenarozenému, pokud již bylo počato. Souhlasné prohlášení má být učiněno před matričním úřadem nebo před soudem. V případě, kdy je jeden z rodičů nezletilý, musí být prohlášení učiněno před soudem vždy.

Souhlasným prohlášením se rozumí dva jednostranné právní úkony, pro které je zákonem předepsána ústní forma (prohlášení nemusí být učiněna současně, ale musí být obsahově shodná – není možné zastoupení ani písemné uznání). Určení rodičovství k dítěti tímto způsobem však možné v případě, kdy matka dítěte nemůže pro duševní poruchu posoudit význam svého prohlášení nebo pokud její prohlášení je spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

První dvě domněnky otcovství vychází ze skutečností, které směřují k biologickému otcovství zprostředkovaně. Třetí domněnka otcovství dle § 783 občanského zákoníku jako jediná vychází z biologických zákonitostí a dochází tak opravdu ke skutečnému určení, kdo je otcem dítěte.

C) Třetí domněnka otcovství

Třetí domněnka otcovství nastupuje až jako poslední, pokud dítěti nebyl určen otec podle první nebo druhé domněnky otcovství.

Tato domněnka otcovství se může uplatnit pouze v soudním řízení. Nositeli žalobního práva jsou dítě, matka a muž, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte. Podání žaloby není omezeno žádnou lhůtou. Otcovství, které bylo určeno na základě pravomocného soudního rozhodnutí, již nelze popírat. Dosud vyvratitelná domněnka se tak vlastně stává domněnkou nevyvratitelnou.⁵²

4.4.2 ŘÍZENÍ O URČENÍ A POPŘENÍ OTCOVSTVÍ

Řízení o určení a popření otcovství patří mezi řízení nesporná, v jehož průběhu může soud pro zjištění skutkového stavu provádět pouze důkazy, které jsou navrženy účastníky.

Upraveno je v ustanovení § 415 – 425 ZŘS a je procesní reflexí na ustanovení § 775 – 793 občanského zákoníku.

Řízení o popření otcovství je možno zahájit i bez návrhu.

Jedná se o tyto druhy řízení:

- a) o určení rodičovství souhlasným prohlášením rodičů,
- b) o určení a popření otcovství,
- c) o určení a popření mateřství.

⁵² Mujpravnik.cz. *Určení otcovství od 1. 1. 2014 podle nového občanského zákoníku* [on-line]. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://uj-pravnik.cz/urceni-otcovstvi-domnenky-2014-novy-obcansky-zakonik/](http://uj-pravnik.cz/urceni-otcovstvi-domnenky-2014-novy-obcansky-zakonik/).

Určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů zahrnuje určení otcovství k dítěti neprovdané matky a určení otcovství po rozvodu nebo prohlášení manželství za neplatné.

Určení otcovství k dítěti neprovdané matky ve smyslu § 415 ZŘS – jedná se o situaci, kdy otcovství k dítěti není určeno zákonnou domněnkou svědčící manželce matky dítěte (prvá domněnka otcovství), ani souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem. Soud vyslechne toho, koho matka označuje za otce dítěte, pokud dojde k souhlasnému prohlášení rodičů o otcovství, uvede soud tuto skutečnost do protokolu a současně oznámí matričnímu úřadu. Pokud tímto způsobem nedojde k určení otcovství a matka v přiměřené době nepodá návrh na určení otcovství, může soud dítěti jmenovat opatrovníka k podání návrhu na určení otcovství, Tento způsob se užije obligatorně v případě, kdy matka dítěte není plně svéprávná (v takovém případě nelze určit otcovství k dítěti souhlasným prohlášením před matričním úřadem).

Určení otcovství po rozvodu nebo prohlášení manželství za neplatné ve smyslu § 416 ZŘS – jedná se o situaci, kdy byl podán návrh na určení souhlasným prohlášením k dítěti, které se narodilo v době mezi zahájením řízení o rozvod nebo neplatnost manželství a třístým dnem po rozvodu manželství nebo prohlášení manželství za neplatné (druhá domněnka manželství). V případě, kdy dojde k souhlasnému prohlášení rodičů o tom, kdo je otcem dítěte, soud tuto skutečnost uvede do protokolu a oznámí matričnímu úřadu – tímto způsobem dojde zjednodušeným postupem rovněž k popření otcovství bývalého manžela matky a současně k určení otcovství muže, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte (zpravidla se jedná o nového partnera matky). Pokud byl návrh podán před pravomocným rozhodnutím o rozvodu nebo neplatnosti manželství, soud přeruší řízení do doby pravomocného rozhodnutí o rozvodu nebo neplatnosti manželství, v případě, že byl návrh na rozvod nebo na neplatnost manželství pravomocně zamítnut, soud řízení zastaví.

Řízení o určení a popření otcovství je možno zahájit jen na návrh. Bez návrhu soud zahájí řízení o určení otcovství k dítěti pouze v případě, kdy bylo pravomocně určeno, že manželství zde není, což se týká i zdánlivého manželství

dle § 677 občanského zákoníku, povinnost zahájit řízení v takovém případě vyplývá z ustanovení § 679 občanského zákoníku, neboť je nutno určit vztahy mezi dítětem a otcem, jehož otcovství nebylo určeno podle první zákonné domněnky otcovství.

Ve všech případech určení i popření otcovství rozhoduje v prvním stupni okresní soud místně příslušný dle místa trvalého pobytu dítěte dle § 417 ZŘS (obecný soud dítěte).

Účastníky řízení jsou žena, která dítě porodila (matka dítěte), dítě, muž, který o sobě tvrdí nebo je o něm tvrzeno, že je otcem dítěte (domnělý otec), případně opatrovník dítěte (pokud návrh na určení otcovství k dítěti podává soudem stanovený opatrovník).

S řízením o určení otcovství k dítěti je spojeno řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého. Toto neplatí v případě určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů.

O určení i popření otcovství rozhoduje soud rozsudkem. V případě, kdy během řízení dojde k určení nebo popření otcovství souhlasným prohlášením rodičů (§ 415 a § 416 ZŘS), soud řízení zastaví.

V případě, kdy to vyžaduje zájem dítěte nebo veřejný pořádek, může soud prominout zmeškání lhůty pro popření otcovství.⁵³

⁵³ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. Civilní právo procesní. 2. vyd. Praha: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-571-5. 579 s., s. 298 – 301.

5 PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU ZANEDBÁNÍ POVINNÉ VÝŽIVY

5.1 VYMÁHÁNÍ NEZAPLACENÉHO VÝŽIVNÉHO

V případě, kdy rodič dítěte nehradí výživné, může se oprávněná osoba (nezletilé dítě zastoupené druhým rodičem, případně samo zletilé nezaopatřené dítě) domáhat placení výživného dvojitou cestou – civilní exekucí nebo hrozbou trestního postihu.

Trestněprávní a občanskoprávní dopady neplacení výživného nelze směřovat – ne každý dluh na výživném, který je oprávněný z hlediska občanskoprávního, je relevantní rovněž z hlediska trestního práva.

V případě, kdy existuje pravomocné rozhodnutí (rozsudek) soudu o výši a splatnosti výživného a toto rozhodnutí není ze strany povinného plněno, lze vymáhat dlužné výživné exekucí. Exekuční návrh může oprávněná osoba podat jakémukoliv soudnímu exekutorovi – není nutno obracet se na soud. Exekutor provádí exekuci samostatně, samostatně zjišťuje majetek povinného (dlužníka) – předpokladem úspěšnosti exekuce je však existence takového majetku povinného, který je možno exekucí postihnout, tj. zpeněžit a výtěžek použít k úhradě dlužného výživného.

V případě, kdy je vymáhán nedoplatek na výživném na nezletilé dítě, je soudní exekutor rovněž oprávněn pozastavit řidičské oprávnění povinného – dlužníka. Soudní exekutor v takovém případě vydá exekuční příkaz, který doručí povinnému (dlužníkovi) a na místně příslušný registr řidičů. Dnem doručení exekučního příkazu je povinnému pozastaveno řidičské oprávnění – povinný (dlužník) není po dobu pozastavení řidičského oprávnění oprávněn řídit motorová vozidla. Tento postup však soudní exekutor není oprávněn využít v případě, kdy povinný (dlužník) prokáže, že řidičské oprávnění potřebuje k uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost

(například v případě, kdy jde o řidiče z povolání). V ostatních případech se dlužník domůže zrušení takového exekučního příkazu pouze úhradou dlužného výživného.

Trestný postih dlužného výživného je upraven v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“) – jedná se o trestný čin zanedbání povinné výživy, jehož se dopustí ten, kdo neplní (byť z nedbalosti) svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. Za takový skutek je možno uložit trest odnětí svobody, případně uložit omezení zákazu řízení motorových vozidel.

V případě, kdy povinný (dlužník) uhradí dlužné výživné do doby, než soud rozhodne o uložení trestu, hledí se na něj, jako by trestný čin nespáchal (zde je podstatný rozdíl oproti jiným trestným činům, kde je náhrada škody polehčující okolností, která však nezbavuje trestnosti).⁵⁴

5.2 TRESTNÝ ČIN ZANEDBÁNÍ POVINNÉ VÝŽIVY

5.2.1 OBECNÉ VYMEZENÍ

Trestný čin zanedbání povinné výživy patří mezi trestné činy proti rodině a dětem podle Hlavy IV trestního zákoníku (TZ).

Objektem trestného činu zanedbání povinné výživy je nárok na výživu.

Zanedbání povinné výživy je v soudní praxi nejčastěji se vyskytujícím trestným činem proti rodině a dětem a jedním z nejčastějších trestných činů

⁵⁴ŠEVČÍK, L., WELLECH, E., PŠENKO, R., KINCL, M. *Vyznejte se v novém občanském zákoníku. Nejběžnější životní situace z pohledu občanského práva*. 1. vyd. Praha: BIZBOOKS, 2013. ISBN 978-80-26500-711. 216 s. s. 64 – 65.

vůbec. Počet odsouzených pro tento trestný čin představuje každoročně 80 % všech odsouzených podle Hlavy IV trestního zákoníku.⁵⁵

Při posuzování trestní odpovědnosti pachatele za neplnění zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného není soud vázán rozhodnutím, kterým byla v občanském soudním řízení stanovena tato povinnost, včetně rozsahu výživného (Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 11 Tdo 158/2009, ze dne 30. 3. 2009).⁵⁶

Nelze směřovat trestněprávní a občanskoprávní dopady neplacení výživného – ne každý dluh na výživném, který je relevantní z občanskoprávního hlediska, je relevantní rovněž i z hlediska trestněprávního.

5.2.2 ZNAKY SKUTKOVÉ PODSTATY

Ustanovení § 196 trestního zákoníku o přečinu zanedbání povinné výživy obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty:

- a) neplnění vyživovací povinnosti po dobu delší než čtyři měsíce (a to i z nedbalosti) dle § 196 odst. 1 TZ;
- b) úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti po dobu delší než čtyři měsíce dle § 196 odst. 2 TZ, které je soudní praxí spatřováno v tom, že pachatel nejen svoji vyživovací povinnost neplní, ale činí rovněž kroky, které směřují k tomu, aby se své povinnosti zbavil, oddálil její plnění nebo její plnění zcela zmařil (například tím, že často mění zaměstnání nebo svůj pobyt, soustavně se vyhýbá práci, neoznamuje vyživovací povinnost při změně zaměstnavatele apod.)

⁵⁵ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 637.

⁵⁶Epravo.cz. *Zanedbání povinné výživy*. 2009 [cit. 30. ledna 2018]. Dostupný na [www: https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zanedbani-povinne-vyzivy-56372.html](https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zanedbani-povinne-vyzivy-56372.html).

Ustanovení § 196 odst. 3 trestního zákoníku obsahuje tzv. kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je společná pro neplnění vyživovací povinnosti i úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti. Vyjadřuje vyšší společenskou nebezpečnost jednání, kterým pachatel trestného činu zanedbání povinné výživy (povinný) vydá svým jednáním vyživovanou osobu nebezpečí nouze, případně, pokud byl za takový trestný či v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.⁵⁷

Podle ustálené rozhodovací praxe soudů je k naplnění znaku „vydání oprávněné osoby nebezpečí nouze“ postačující, pokud povinný neplněním své vyživovací povinnosti vytvoří situaci, kdy si oprávněný nemůže bez pomoci jiných osob (včetně například poskytnutí příspěvku od státu) opatřit ani základní prostředky k životu. Postačující přitom je, pokud existuje reálná hrozba nebezpečí nouze. V praxi to znamená, že okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby z důvodu vydání oprávněné osoby nebezpečí nouze je naplněna i v případě, kdy byla hrozící nouze odvrácena druhým rodičem dítěte na úkor uspokojování jeho vlastních potřeb a při jeho mimořádném pracovním vypětí.

Životní úroveň, která se považuje za nouzi, se posuzuje po stránce objektivní (srovnání s průměrnou životní úrovní občanů) i subjektivní (s přihlédnutím k odůvodněným potřebám oprávněného).⁵⁸

Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR se neplněním povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného rozumí zaviněné neplacení výživného nebo neposkytování odpovídajícího plnění v naturální formě (oprávněné osobě se následkem takové jednání nedostane všeho, co je obsahem vyživovací povinnosti). Z hlediska trestní odpovědnosti je jedno, zda je výživné plněno oprávněné osobě dobrovolně nebo na základě výkonu rozhodnutí.⁵⁹

⁵⁷Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

⁵⁸Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

⁵⁹Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

Za výživné ve smyslu § 196 trestního zákoníku přitom nelze považovat příležitostná plnění v době styku otce s dětmi, která mají povahu dárků či jiných podobných plnění nesměřujících k uspokojování odůvodněných potřeb nezletilých dětí (Rozsudek R 19/1997).⁶⁰

Při rozhodování o vině přečinem zanedbání povinné výživy soud posuzuje samostatně jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 trestního řádu rozsah vyživovací povinnosti – může přitom vycházet z jiného rozsahu vyživovací povinnosti, než jaký byl určen pravomocným a dosud nezměněným občanskoprávním rozhodnutím. Soud musí také nezávisle na takovém rozhodnutí řešit otázku, zda vyživovací povinnost nezanikla (především v důsledku toho, že oprávněná osoba je schopna sama se živit, a to ve vztahu ke konkrétním okolnostem⁶¹). Samotná skutečnost, že má osoba povinnost vyživovat oprávněnou osobu podle rozsudku soudu neznamena, že má neplnění této povinnosti trestněprávně relevantní následky.⁶²

V případě, kdy pachatel projeví účinnou lítost (tj. v případě, kdy trestný čin zanedbání povinné výživy neměl trvale nepříznivé následky a pachatel dodatečně splnil svou povinnost, tj. dlužné výživné doplatil, ještě dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek), trestní odpovědnost v souladu s § 197

⁶⁰ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem (komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury)*. 1. vyd. Praha: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8. 1368 s., s. 691.

⁶¹ Relativně může vyživovací povinnost zaniknout například v případě, kdy zletilé děti nejsou po dokončení gymnázia přijaty na vysokou školu, nastoupí do zaměstnání a jsou schopny samostatně se živit. V případě, kdy následně začnou opět řádně studovat, pozbydou schopnost samostatně uspokojovat své potřeby a vyživovací povinnost rodičů se obnoví.

Dle platné judikatury lze za pokračování přípravy dítěte na budoucí povolání považovat rovněž další studium, jehož ukončení umožní absolventu najít si zaměstnání i v jiném oboru, než na který byla příprava dítěte původně zaměřena.

Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

Pokud jde o některá nadstandardní studia (například prezenční postgraduální studium, zahraniční pobyty, jazykové kurzy apod., které sice vedou ke zvýšení kvalifikace, ale nenavazují přímo na dosažené vzdělání, je možno považovat za odůvodněné pouze v případě, kdy jsou možností a schopností, případně majetkových poměrů povinného značné. Rozhodující je rovněž, zda je výuka celodenní, případně zda není zajištěna nějakým stipendijním programem.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s., s. 1089.

⁶² Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

trestního zákoníku zaniká, neboť splnění vyživovací povinnosti je za určitých okolností (z důvodu možných narušení rodinných vztahů, zejména vztahů mezi dítětem nebo dětmi a povinným rodičem) důležitější než potrestání pachatele. Z tohoto důvodu trestní zákoník obsahuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 197 trestního zákoníku).

O možnosti získat beztrestnost dle ustanovení § 197 trestního zákoníku musí být obžalovaný včas poučen. Pokud pachatel trestného činu splnil svou vyživovací povinnost, avšak nikoliv včas a řádně dle § 197 trestního zákoníku, přihlédně soud k této skutečnosti jen jako k okolnosti polehčující.⁶³

5.2.3 SANKCE (TRESTY) ZA ZANEDBÁNÍ POVINNÉ VÝŽIVY

Za trestný čin neplnění vyživovací povinnosti dle § 196 odst. 1 trestního zákoníku (neplnění vyživovací povinnosti) lze uložit trest odnětí svobody až na 1 rok.

Při naplnění skutkové podstaty dle § 196 odst. 2 trestního zákoníku (úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti) je možno pachateli trestného činu uložit trest odnětí svobody až na 2 roky.

V případě, kdy je naplněna tzv. kvalifikovaná skutková podstata trestného činu odnětí svobody ve smyslu § 196 odst. 3 trestního zákoníku, je možno pachateli trestného činu uložit trest odnětí svobody na dobu 6 měsíců až 3 roky.

V souladu s § 55 trestního zákoníku lze za trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1 a 2 trestního zákoníku uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit jiným trestem.

V souladu s § 196a trestního zákoníku může soud pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti

⁶³ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 631 – 637.

dle § 48 odst. 4 trestního zákoníku (zejména povinnost uhradit dlužné výživné)⁶⁴, uložit případně přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel. Takové přiměřené omezení soud uloží zejména v případě, kdy je důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné může být mařena nebo ztěžována.⁶⁵

K výraznému omezení trestání za trestný čin zanedbání povinné výživy došlo novelou trestního zákoníku a trestního řádu č. 390/2012 Sb., která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů České republiky dne 23. 11. 2012. Jejím hlavním cílem bylo odlehčit co nejvíce přeplněným českým věznicím (a tím i státnímu rozpočtu). Tohoto cíle se zmíněná novela trestního zákoníku snažila dosáhnout zmírněním trestání některých trestných činů a zmírněním podmínek pro propuštění odsouzených ještě před vykonáním trestu (rozšíření možnosti podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a zavedení možnosti přeměny trestu odnětí svobody na trest domácího vězení). Spolu se změnou trestního zákoníku a trestního řádu došlo i ke změně zákona o trestní odpovědnosti mladistvých, přestupkového zákona a silničního zákona.

Před nabytím účinnosti tohoto zákona bylo neplnění vyživovací povinnosti ve smyslu § 196 odst. 1 trestního zákoníku trestáno odnětím svobody až na dva roky. V případě úmyslného vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti dle § 196 odst. 2 trestního zákoníku bylo možno pachateli uložit trest odnětí svobody až na 3 roky. Pokud bylo podle předchozí právní úpravy zjištěno, že za neplacení výživného byl obviněný v minulosti již obviněn a potrestán v posledních třech letech, bylo možno uložit trest odnětí svobody od 1 roku do 5 let. Zmíněnou novelou byla z trestního zákoníku vypuštěna trestnost opakovaného páchání trestného činu zanedbání povinné výživy (v současné době je tato skutečnost pouze přitěžující okolností v rámci tzv. kvalifikované skutkové podstaty ve

⁶⁴ Soud v takovém případě může podmíněně upustit od potrestání a uložit mu zkušební dobu až na jeden rok. Pokud pachatel vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil – v opačném případě rozhodne o uložení trestu (a to případně již v průběhu zkušební doby). V případě, kdy bylo soudem vyslovena, že se pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, osvědčil, případně, pokud se má za to že, se osvědčil (v případě, kdy soud – aniž by na tom měl pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upouštěno, vinu, nevysloví ve lhůtě do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí o osvědčení), hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

⁶⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 635 - 636.

smyslu § 196 odst. 3 trestního zákoníku). Trestní sazba byla zmírněna i v případě, kdy pachatel trestného činu zanedbání povinné výživy vystavil oprávněnou osobu (nejčastěji dítě) nebezpečí nouze – podle předchozí právní úpravy bylo možno pachateli uložit trest odnětí svobody v délce od jednoho roku do pěti let.

Zmírněním trestů odnětí svobody za trestný čin zanedbání povinné výživy uvedená novela trestního zákoníku částečně kompenzovala mimo jiné i možnost, že soud může obviněnému uložit omezení spočívající v povinnosti zdržet se řízení motorových vozidel.

Trestní zákoníku neurčuje, na jak dlouho je možno takové omezení uložit – takové omezení zpravidla trvá po dobu trvání trestu, se kterým bylo toto omezení společně uloženo (například po celou zkušební dobu podmíněného odsouzení, do doby vykonání trestu obecně prospěšných prací nebo do vykonání trestu domácího vězení). V případě, kdy odsouzený soudu doloží, že dluh na výživném uhradil, soud na jeho žádost rozhodne o upuštění od výkonu zbytku tohoto omezení (a to bez jakýchkoliv dalších podmínek). Soud může na žádost odsouzeného upustit od tohoto omezení (i v případě, kdy odsouzený dluh na výživném nedoplatil), pokud k tomu budou jiné důvody (například zdravotní stav odsouzeného apod.) – jejich posouzení je výlučně na úvaze soudu.⁶⁶

5.2.4 ÚČINNÁ LÍTOST

V případě, kdy pachatel projeví účinnou lítost (tj. v případě, kdy trestný čin zanedbání povinné výživy neměl trvale nepříznivé následky a pachatel dodatečně splnil svou povinnost – dlužné výživné doplatil, a to ještě dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek), trestní odpovědnost v souladu s § 197 trestního zákoníku zaniká.

⁶⁶Trestni-rizeni.com. *Novela trestního zákoníku a trestního řádu číslo 390/2012 Sb.* [cit. 30. ledna 2018]. Dostupný na www: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novely-trestnich-predpisu/novela-trestniho-zakoniku-a-trestniho-radu-cislo-3902012-sb>.

O možnosti získat beztrestnost dle ustanovení § 197 trestního zákoníku musí být obžalovaný včas poučen. Pokud pachatel trestného činu splnil svou vyživovací povinnost (avšak nikoliv včas a řádně), přihlédne soud k této skutečnosti jen jako k okolnosti polehčující.⁶⁷

Podmínkou získání beztrestnosti dle § 197 trestního zákoníku je, že pachatel (povinný) musí splnit svou vyživovací povinnost v plném rozsahu. Není postačující, pokud ji splnil pouze částečně nebo pokud uzavřel s postiženým (například osobou, která má dítě svěřeno rozhodnutím soudu do péče – matka nebo otec dítěte, apod.) dohodu o splácení dluhu, případně prominutí dlužného výživného postiženým (oprávněným nebo pečujícím rodičem).

Výše úhrady je rovna částce, kterou pachatel dluží v důsledku trestného činu zanedbání povinné výživy, bez ohledu na skutečnost, zda jsou některé alimentační dávky již promlčeny. Ke splnění podmínek účinné lítosti však není nutné, aby pachatel (povinný) uhradil výživné i za období předcházející (tedy za období, za které proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, respektive za období, za které byl pro zanedbání povinné výživy obviněn, případně za období, za které byl již pro tento trestný čin odsouzen), ani za období následující (tedy období po zahájení trestního stíhání, neboť takové období je považováno již za další skutek). Ke splnění podmínek není nutná rovněž úhrada dlužného výživného určeného předběžným opatřením za období před právní mocí rozsudku soudu o určení otcovství dle ustanovení § 776 - 784 občanského zákoníku (č. 18/1984 Sb. rozh. tr.).

Pro splnění podmínek účinné lítosti je třeba uhradit dlužné výživné poškozenému (zpravidla pečujícímu rodiči jako oprávněnému zástupci nezletilého dítěte, ale rovněž například školskému zařízení pro výkon ústavní výchovy – dětskému domovu, apod.). V případě, kdy stát poskytl příspěvek na výživu dítěte, je nutno

⁶⁷ Splnění vyživovací povinnosti je za určitých okolností (z důvodu možných narušení rodinných vztahů, zejména vztahů mezi dítětem nebo dětmi a povinným rodičem) důležitější než potrestání pachatele – z tohoto důvodu trestní zákoník obsahuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 197 trestního zákoníku).

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 635 - 636.

rovněž uhradit dlužné výživné, a to až do výše takového příspěvku (plnění – č. 25/1981 Sb. rozh. tr., č. 19/84 Sb. rozh. tr.).

O splnění vyživovací povinnosti se jedná nejen v případě, kdy obviněný z trestného činu (povinný) uhradí výživné sám, ale také v případě, kdy za něj dlužné výživné ve stanovené době uhradí jiná osoba (č. 44/1972 Sb. rozh. tr.). Postačují, však není pouhé uhrazení dlužného výživného, pokud se tak stane bez aktivní součinnosti povinného (pachatele) – například exekucí vedenou na jeho příjem (č. 60/2009 Sb. rozh. tr.).

Podmínkou splnění vyživovací povinnosti je, že k němu musí dojít dříve, než začne vyhlásování rozsudku soudu. V případě, kdy byl rozsudek soudu zrušen v odvolacím řízení, a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání, připouští se takové splnění i do nového rozhodnutí soudu prvního stupně (č. IV/1967, 54/1971 Sb. rozh. tr.).

Podmínkou však je, že zanedbání povinné výživy nesmí mít trvalé následky (č. 26/1990 Sb. rozh. tr.), které spočívají například v trvalých následcích na fyzickém nebo psychickém zdraví oprávněné osoby (nezletilého dítěte), v nemožnosti získat potřebné vzdělání apod.

O tom, zda trestnost zanedbání povinné výživy zanikla pro účinnou lítost, lze uvažovat pouze tehdy, kdy je náležitě zjištěno, že se pachatel tohoto trestného činu dopustil (č. 56/1977, 25/1981 Sb. rozh. tr.).⁶⁸

Objektem trestného činu zanedbání povinné výživy je právo na výživu. Ačkoliv občanský zákoník rozlišuje více druhů vyživovacích povinností, prakticky se § 196 trestního zákoníku uplatňuje takřka výlučně na ochranu nezletilých dětí, respektive na zanedbání vyživovací povinnosti vůči nezletilému (nesvéprávnému) dítěti. V ostatních případech se je nutno domáhat dlužné částky v občanskoprávním řízení.

⁶⁸ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 636.

Pachatelem trestného činu dle ustanovení 196 trestního zákoníku může být pouze fyzická osoba, která má povinnost vyživovat jiného nebo jej zaopatřovat.

V trestním řízení není soud vázán rozhodnutím soudu, který rozhodoval o stanovení vyživovací povinnosti a její výši – jedná se o předběžnou otázku, na níž závisí posouzení viny obviněného z trestného činu zanedbání povinné výživy, kterou řeší soud v trestním řízení samostatně (rozhodnutí o stanovení vyživovací povinnosti a její výše však bere v úvahu při zjišťování okolností důležitých pro rozhodnutí o vině a hodnotí je jako jiné důkazy, v odůvodněných případech se soud v trestním řízení může od rozhodnutí opatrovnického soudu odchýlit – v řízení se však musí vypořádat se zjištěními a důkazy, které byly podkladem pro jeho rozhodování, na jejich základě a zhodnocení došel k odchylnému závěru o výši výživného nebo o existenci vyživovací povinnosti).

Po objektivní stránce je nutno rozlišit dvě formy jednání, a to neplnění vyživovací povinnosti dle § 196 odst. 1 (neplněním vyživovací povinnosti je i její neplnění v povinném rozsahu, tedy ve výši nižší než je výše stanovená rozhodnutím soudu, trestné je neplnění vyživovací povinnosti po dobu delší než 4 měsíce) a vyhýbání se vyživovací povinnosti dle § 196 odst. 2 trestního zákoníku (vyhýbáním se vyživovací povinnosti je její neplnění, které je spojeno s jednáním, kterým se pachatel chce zbavit své vyživovací povinnosti nebo zmařit vymáhání výživného – může se jednat například o situaci, kdy povinný často bez vážných důvodů mění zaměstnání nebo úmyslně přijme zaměstnání s nízkým výdělkem, trestné je takové jednání v případě, kdy trvá dobu delší než 4 měsíce, vyhýbání se vyživovací povinnosti je možné rovněž i v době výkonu trestu odnětí svobody – například tím, že povinný odmítne možnost zaměstnání). Ustanovení o neplnění vyživovací povinnosti dle ustanovení § 196 odst. 1 trestního zákoníku je vzhledem k ustanovení o vyhýbání se této povinnosti dle § 196 odst. 2 podpurné – jednočinný souběh obou ustanovení je vyloučen.

Po subjektivní stránce je možno spáchat trestný čin dle ustanovení § 196 odst. 1 trestního zákoníku (neplnění vyživovací povinnosti) pouze z nedbalosti.

Vyhýbání se vyživovací povinnosti dle ustanovení § 196 odst. 2 trestního zákoníku je možno pouze úmyslně.

Odpovědnost za trestný čin zanedbání povinné výživy není vyloučena samotnou okolností, že povinný (obviněný) nevěděl, kde se nachází osoba, které měl platit výživné, pokud se nesnažil místo jejího pobytu dostupnými prostředky zjistit. Plnění zákonné vyživovací povinnosti nespočívá pouze v úhradě samotného výživného, ale i v tom, že se povinný snaží z vlastní iniciativy zjistit, kde se zdržuje osoba, které má být výživné hrazeno, pokud je vzhledem k okolnostem toto zjištění povinným dostupné.

V případě, kdy má obviněný vyživovací povinnost k více dětem, které jsou v péči různých matek nebo různých výchovných zařízení, je neplnění vyživovací povinnosti k těmto dětem posuzováno jako více trestných činů – viz nálet Ústavního soudu publikovaný pod č. 26 sv. 29 roč. 2003 – I. díl Sb. n. a u. ÚS⁶⁹).

Zahájením trestního stíhání pro trestný čin zanedbání povinné výživy končí v souladu s § 160 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“) spáchání jednoho trestného činu zanedbání povinné výživy, může však být zahájeno páčání nového trestného činu ve smyslu § 12 odst. 11 trestního řádu.

⁶⁹ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s., s. 635.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 VEŘEJNÝ VÝZKUM (LAICKÁ VEŘEJNOST, ODBORNÁ VEŘEJNOST - PRACOVNÍCI OKRESNÍHO SOUDU RAKOVNÍK A POLICIE ČR)

6.1 VÝZKUM PROVEDENÝ MEZI RESPONDENTY Z ŘAD LAICKÉ VEŘEJNOSTI

V rámci praktické části práce jsem oslovila celkem 10 respondentů s dotazníkem, který je přílohou č. 1 této práce. Respondenti byli vybráni metodou náhodného výběru – jednotliví respondenti byli oslovováni přímou autorkou práce.

Jako metoda sběru dat byl zvolen strukturovaný dotazník, který byl složen z otázek uzavřených, na které bylo možno odpovědět z uzavřeného souboru odpovědí (zvolit bylo možno vždy jen jednu odpověď).

Na dotazy odpovídali respondenti anonymně.

Respondenti byli dotazováni na své osobní zkušenosti a znalosti problematiky vyživovací povinnosti získané v rámci výuky na základní a střední škole, osobní zkušenosti se zanedbáním povinné výživy (ve svém nejbližším nebo širším okolí), osobní názory na trestnost zanedbání povinné výživy, osobní názory na současné instituty vymáhání dlužného výživného a jejich dostatečnost, osobní názory na institut zálohovaného výživného hrazeného ze strany státu a názory na možnost uložení omezení v řízení motorových vozidel dle § 196a trestního zákoníku.

6.1.1 ZHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ V RÁMCI VÝZKUMU PROVEDENÉHO MEZI RESPONDENTY Z ŘAD LAICKÉ VEŘEJNOSTI

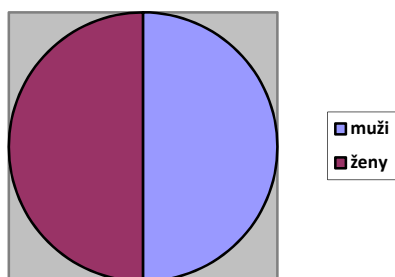
Celkem bylo dotazováno 10 osob z řad laické veřejnosti. Ke každé otázce bylo možno zvolit vždy jen jednu odpověď.

Otázka č. 1

Jsi muž nebo žena?⁷⁰

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) muž	5	50
b) žena	5	50

Graf 1: Vyhodnocení otázky číslo 1

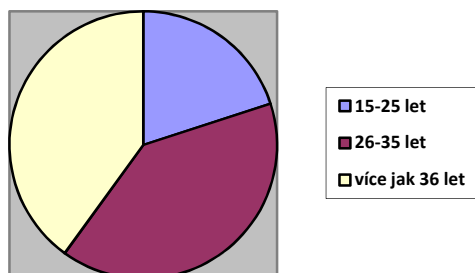
Otázka č. 2

Do jaké věkové kategorie patříš?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) 15 – 25 let	2	20
b) 26 – 35 let	4	40
c) více jak 35 let	4	40

⁷⁰Pozn.: Na dotazník odpovídal stejný počet respondentů z řad žen i mužů.

Graf 2: Vyhodnocení otázky č.2

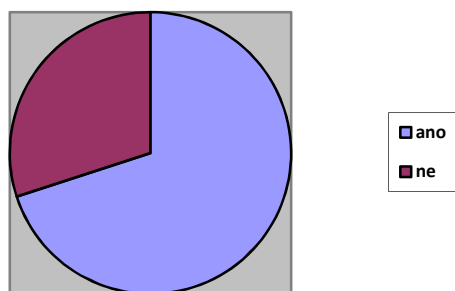

Otázka č. 3

Setkali jste se s vyživovací povinností v rámci výuky na základní či střední škole?

	Počet	%
a) ano	7	70
b) ne	3	30

Graf 3: Vyhodnocení otázky č.3

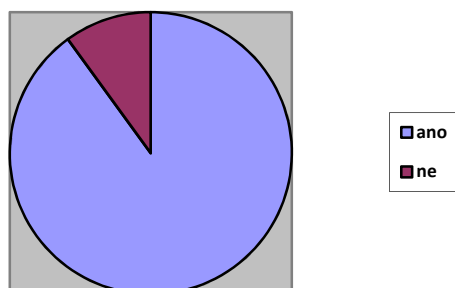

Otázka č. 4

Vyplývají všechny vyživovací povinnosti z jednoho zákona?

	Počet	%
a) ano	9	90
b) ne	1	10

Graf 4: Vyhodnocení otázky č.4

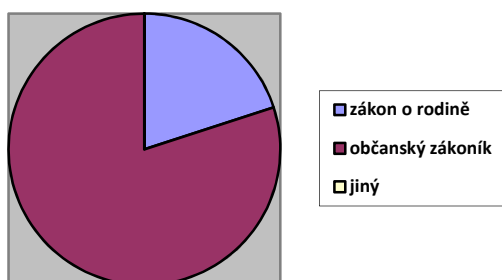

Otázka č. 5

Z jakého zákona pramení vyživovací povinnost rodičů vůči svým dětem?

	Počet	%
a) ze zákona o rodině	2	20
b) z občanského zákoníku	8	80
c) z jiného	0	0

Graf 5: Vyhodnocení otázky č. 5

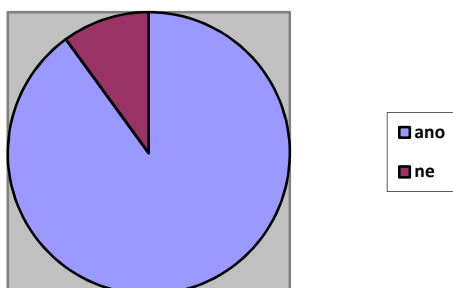

Otázka č. 6

Je v české legislativě uzákoněna vyživovací povinnost dětí vůči svým rodičům?

	Počet	%
a) ano	9	90
b) ne	1	10

Graf 6: Vyhodnocení otázky č. 6

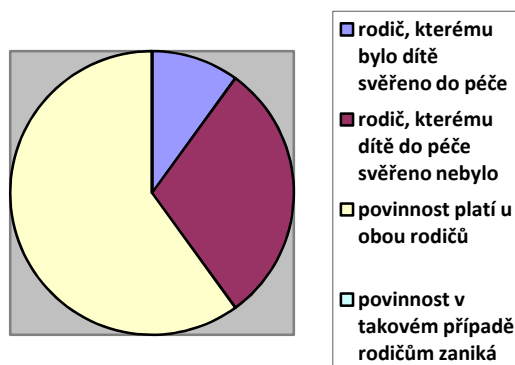

Otázka č. 7

Trvá vyživovací povinnost rodičů vůči svým dětem i v případě rozvodu jejich manželství?

	Počet	%
a) pouze tomu rodiči, kterému bylo dítě svěřeno do péče	1	10
b) pouze tomu rodiči, jemuž dítě do péče svěřeno nebylo	3	30
c) tato povinnost platí i nadále u obou rodičů	6	60
d) tato povinnost rodičům v takovém případě zaniká	0	0

Graf 7: Vyhodnocení otázky č.7

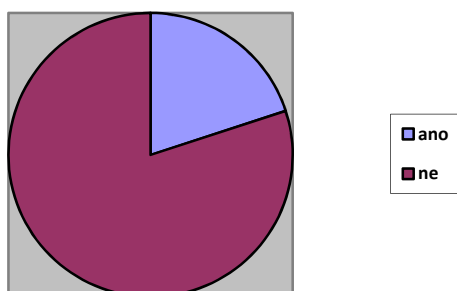
Otázka č. 8

Znáte ze svého okolí někoho, kdo neplní svou vyživovací povinnost vůči jinému?

Počet %

a) ano	2	20
b) ne	8	80

Graf 8: Vyhodnocení otázky č.8

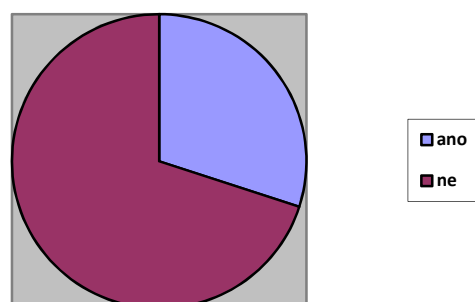

Otázka č. 9

Máte se zanedbáním povinné výživy vlastní zkušenosti?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	3	30
b) ne	7	70

Graf 9: Vyhodnocení otázky č. 9

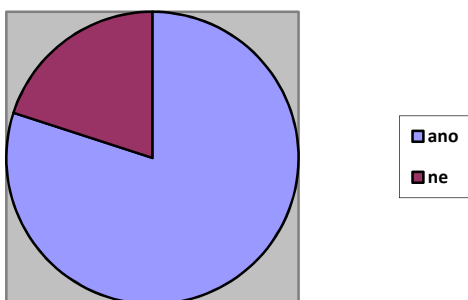

Otázka č. 10

Je smysluplné, že je zanedbání povinné výživy trestné a řeší jej policie?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	8	80
b) ne	2	20

Graf 10: Vyhodnocení otázky č. 10

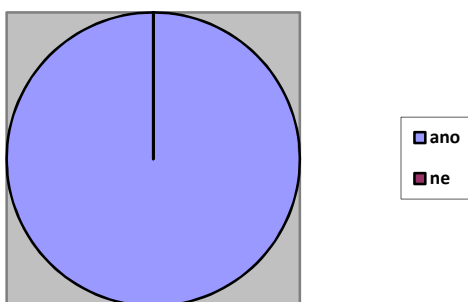

Otázka č. 11

Měli by mít pachatelé, kteří byli odsouzeni za přečin zanedbání povinné výživy, povinnost během pobytu ve vězení pracovat, aby jim tak z vyplácené mzdy bylo automaticky strháváno výživné?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	10	100
b) ne	0	0

Graf 11: Vyhodnocení otázky č. 11

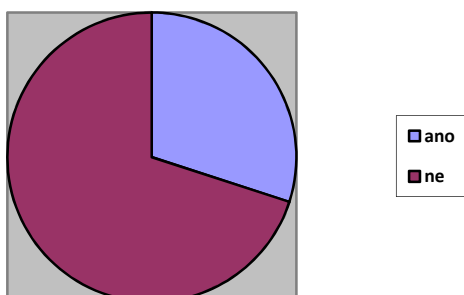
Otázka č. 12

Myslíte si, že jsou současné způsoby vymáhání dlužného výživného dostačující?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	3	70

b) ne 7 30

Graf 12: Vyhodnocení otázky č. 12

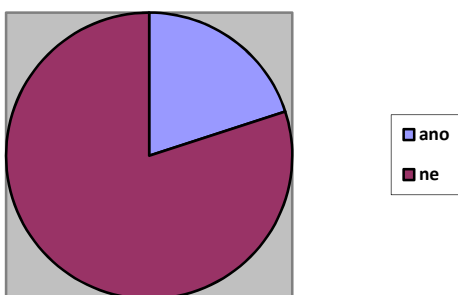

Otázka č. 13

Existuje v ČR institut zálohovaného výživného, kterým je prostřednictvím státu výživné částečně plněno za neplatící rodiče?

	Počet	%
a) ano	2	20
b) ne	8	80

Graf 13: Vyhodnocení otázky č.13

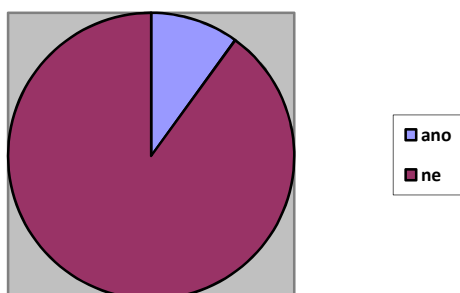

Otázka č. 14

Je taková pomoc ve smyslu zálohovaného výživného spravedlivá a nezbytná?

	Počet	%
a) ano	1	10
b) ne	9	90

Graf 14: Vyhodnocení otázky č. 14

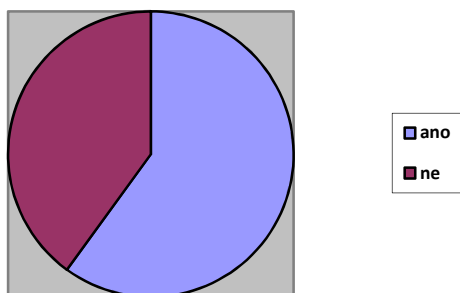

Otázka č. 15

Může rodič v důsledku neplnění vyživovací povinnosti vůči nezletilému dítěti přijít o svůj řidičských průkaz?

	Počet	%
a) ano	6	60
b) ne	4	40

Graf 15: Vyhodnocení otázky č.15

6.2 VÝZKUM PROVEDENÝ MEZI RESPONDENTY Z ŘAD ODBORNÉ VEŘEJNOSTI - PRACOVNÍKŮ OKRESNÍHO SOUDU RAKOVNÍK A POLICIE ČR

V rámci praktické části práce jsem oslovila celkem 10 respondentů s dotazníkem, který je přílohou č. 2 této práce. Respondenti byli vybráni metodou náhodného výběru, z řad pracovníků Okresního soudu Rakovník (samosoudce, samosoudkyně, vyšší soudní úřednice, vedoucí opatrovnické kanceláře, zapisovatelka a ředitelka správy Okresního soudu Rakovník), pracovníků Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník (dva strážmistři) a pracovníků Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník (dva kapitáni). Na každou otázku bylo možno zvolit vždy pouze jednu odpověď – jednotliví respondenti byli oslovováni přímou autorkou práce.

Jako metoda sběru dat byl zvolen strukturovaný dotazník, který byl složen z otázek uzavřených, na které bylo možno odpovědět z uzavřeného souboru odpovědí (zvolit bylo možno vždy jen jednu odpověď).

Na dotazy odpovídali respondenti anonymně.

Se žádostí o spolupráci jsem se obrátila rovněž na pracovníky Odboru sociálně-právní ochrany dětí a sociální prevence Městského úřadu Rakovník – má žádost však byla odmítnuta s odkazem na pracovní zaneprázdnění pracovníků odboru.

Respondenti byli dotazováni na své pracovní zařazení (označení zaměstnavatele, délka praxe na současné pracovní pozici), své osobní zkušenosti s případy, které se týkají vyživovací povinnosti, své osobní zkušenosti s dohodou rodičů o vyživovací povinnosti rodičů vůči nezletilým dětem, své názory na vývoj počtu rozvodů a řízení o úpravě práv a povinností k nezletilým dětem od roku 2010, své zkušenosti s trestným činem zanedbání povinné výživy, své názory na hrazení výživného a dlužného výživného po dobu výkonu trestu odnětí svobody včetně jejich pracovního uplatnění, své zkušenosti s nápravou povinných rodičů, kteří

byli potrestáni za zanedbání povinné výživy a své názory na možnost uložení omezení v řízení motorových vozidel dle § 196a trestního zákoníku.

6.2.1 ZHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ V RÁMCI VÝZKUMU PROVEDENÉHO MEZI RESPONDENTY Z ŘAD ODBORNÉ VEŘEJNOSTI - PRACOVNÍKŮ OKRESNÍHO SOUDU RAKOVNÍK A POLICIE ČR

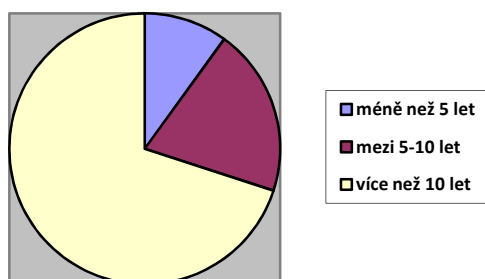
Celkem bylo dotazováno 10 osob z řad odborné veřejnosti (pracovníků Okresního soudu Rakovník, Pracovníků Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje – Územního odboru Rakovník a Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník). Ke každé otázce bylo možno zvolit vždy jen jednu odpověď.

Otázka č. 1

Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) méně než 5 let	1	10
b) mezi 5 – 10 lety	2	20
c) více než 10 let	7	70

Graf 16: Vyhodnocení otázky - doba na pracovní pozici

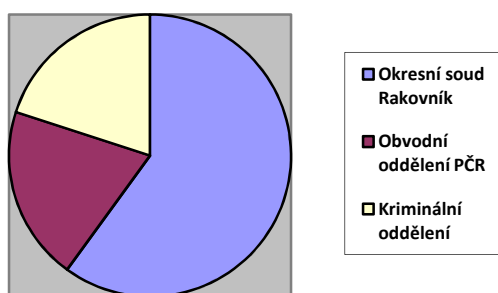

Otázka č. 2

U jaké organizace pracujete?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) Okresní soud Rakovník	6	60
b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník	2	20
c) Kriminální oddělení Rakovník	2	20

Graf 17: Vyhodnocení otázky - u jaké organizace pracujete

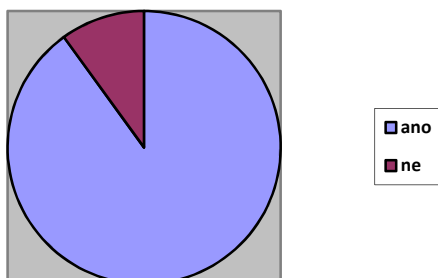

Otázka č. 3

Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	9	90
b) ne	1	10

Graf 18: Vyhodnocení otázky - řešení případů

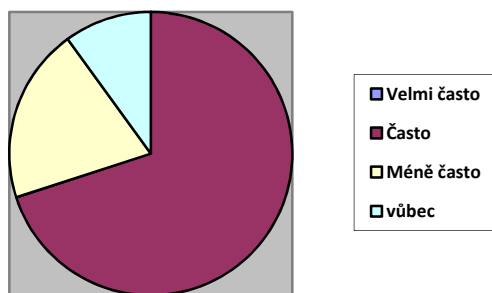

Otázka č. 4

Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) velmi často	0	0
b) často	7	70
c) méně často	2	20
d) vůbec	1	10

Graf 19: Vyhodnocení otázky - četnost sporů

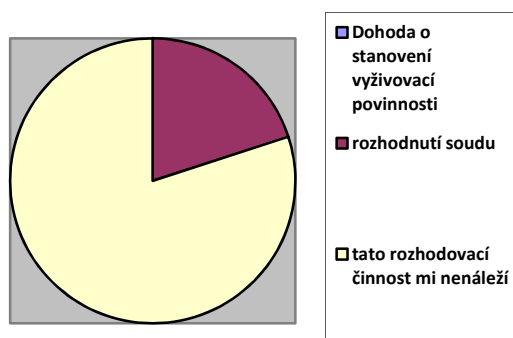

Otázka č. 5

V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti	0	0
b) rozhodnutí soudu	2	20
c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží	8	80

Graf 20: Vyhodnocení otázky - uzavření dohody mezi rodiči

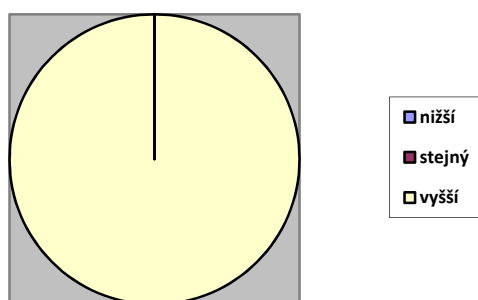

Otázka č. 6

Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

	Počet	%
a) nižší	0	0
b) stejný	0	0
c) vyšší	10	100
d) vůbec	1	10

Graf 21: Vyhodnocení otázky - četnost rozvodů

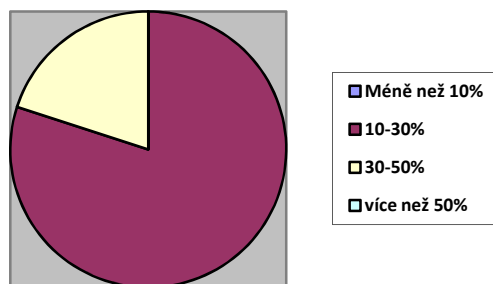

Otázka č. 7

O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a a) nebo c))

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) méně než 10 %	0	0
b) 10 – 30 %	8	80
c) 30 – 50 %	2	20
d) více než 50 %	0	0

Graf 22: Vyhodnocení otázky - nárůst rozvodů

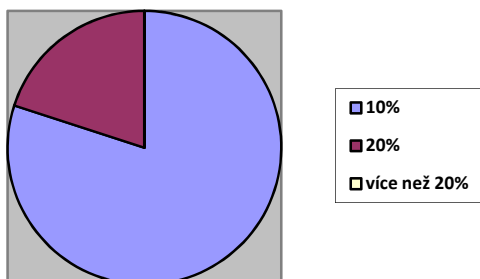

Otázka č. 8

Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuálně výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti? Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) 10 %	8	80
b) 20 %	2	20
c) Více než 20 %	0	0

Graf 23: Vyhodnocení otázky - četnost trestného činu zanedbání povinné výživy

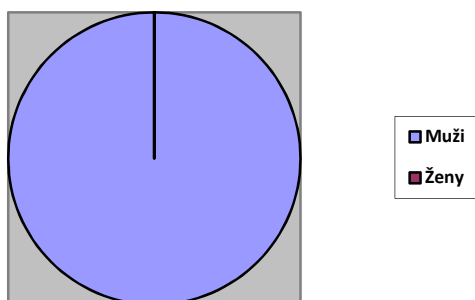

Otázka č. 9

Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

	Počet	%
a) muži	10	100
b) ženy	0	0

Graf 24: Vyhodnocení otázky - kdo se častěji dopouští trestného činu zanedbání povinné výživy

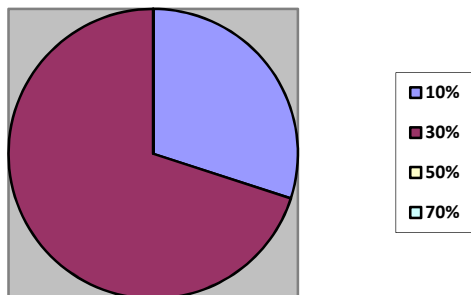
Otázka č. 10

Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy, dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

	Počet	%
a) 10 %	3	30
b) 30 %	7	70

- c) 50 % 0 0
d) 70 % 0 0

Graf 25: Vyhodnocení otázky - potrestání

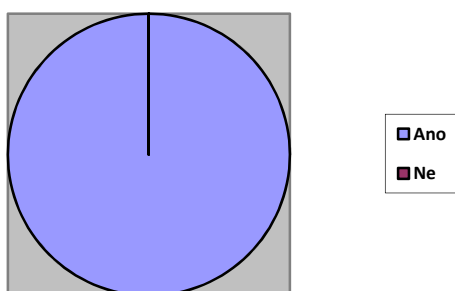

Otázka č. 11

Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) ano	10	100
b) ne	0	0

Graf 26: Vyhodnocení otázky - pracovní zařazení

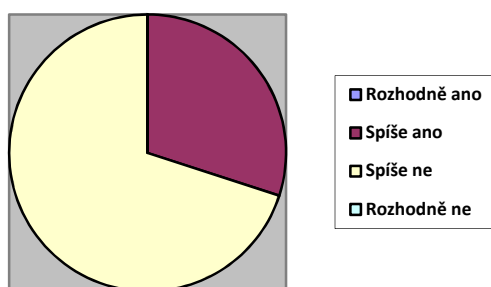

Otázka č. 12

Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy, se napraví a plní své závazky?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) rozhodně ano	0	0
b) spíše ano	3	30
c) spíše ne	7	70
d) rozhodně ne	0	0

Graf 27: Vyhodnocení otázky - náprava odsouzených

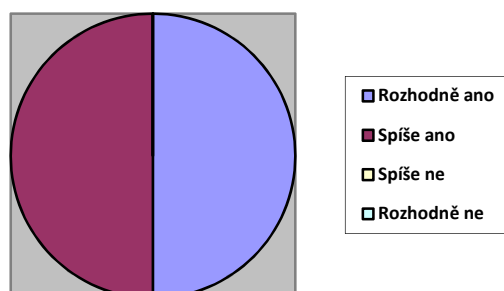

Otázka č. 13

Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

	<i>Počet</i>	<i>%</i>
a) rozhodně ano	5	50
b) spíše ano	5	50
c) spíše ne	0	0
d) rozhodně ne	0	0

Graf 28: Vyhodnocení otázky - odebrání řidičského oprávnění

ZÁVĚR

Výživné je označením souboru všech majetkových hodnot (věcí nebo jiných právních předmětů, které jsou penězi ohodnotitelné), který poskytuje jedna osoba druhé za účelem jejího vyživování (tj. aby uspokojovala její potřeby – zaopatření).

Předpokládá se, že povinná osoba (osoba, která je ze zákona povinna plnit svou vyživovací povinnost) vůči osobě oprávněné, tak bude činit dobrovolně, a to v takovém rozsahu, jak to odpovídá slušnosti a dobrým mravům. V případě, kdy však vyživovací povinnost není plněna dobrovolně, může být (v zákonem stanovených případech a v souladu se zákonem) nařízena rozhodnutím soudu.

Vyživovací povinnost a právo na výživné vznikají ze zákona, a to za podmínky splnění určitých předpokladů.

Zánik práva na výživné a vyživovací povinnost nastává ze zákona jako následek nějaké právní skutečnosti stanovené zákonem (například úmrtím oprávněného) nebo změnou statusového stavu (například uzavřením nového manželství, pokud jde o výživné rozvedeného manžela).

Právo na výživné a vyživovací povinnost mají osobní základ. Z tohoto důvodu s nimi nelze disponovat ani mezi živými (nelze je například převést nebo postoupit) ani v případě smrti (právo na výživné nelze dědit nebo jej nabýt jako odkaz).

V souladu s § 613 občanského zákoníku se právo na výživné nepromlčuje. Promlčení však podléhá práva na jednotlivá opakující se plnění výživného.

Přestože je právo na výživné jako takové nepromlčitelné, lze je obecně přiznat v souladu s § 922 odst. 1 občanského zákoníku nejdříve ode dne zahájení řízení. Výjimkou je výživné na dítě (ať již nezletilé nesvéprávné, nebo svéprávné či zletilé), které lze v souladu s § 922 odst. 2 občanského zákoníku přiznat i zpětně, nejdéle však tři roky ode dne zahájení soudního řízení.

Započtení pohledávky výživného nezletilého dítěte je v souladu s § 1988 odst. 1 občanského zákoníku zakázáno – na takovém započtení pohledávky se nelze ani dohodnout (k takové dohodě se v souladu s § 1991 občanského zákoníku nepřihlíží). Všechny ostatní pohledávky výživného (s výjimkou výživného nezletilého dítěte) lze započíst.

Vyživovací povinnost se plní tak, jak je v dané situaci třeba (dítě má právo podílet se na životní úrovni rodičů – rodiče plní svou vyživovací povinnost k nezletilému dítěti s ohledem na potřeby dítěte, které se mohou v čase a s ohledem na další skutečnosti měnit, a dále s ohledem na své možnosti a schopnosti). Pokud však již bylo výživné stanoveno (rozhodnutí soudu), jsou závazné jak výše výživného, tak i další podmínky plnění vyživovací povinnosti (například splatnost výživného apod.).

Rozsah práva na výživné (respektive vyživovací povinnost) nelze obecně stanovit. Občanský zákoník stanoví u každého druhu výživného o jaké plnění má jít – zohledňuje přitom zejména potřeby oprávněného.

Při určení rozsahu vyživovací povinnosti je třeba zohlednit obecná pravidla dle § 913 občanského zákoníku, zejména odůvodněné potřeby oprávněného (oprávněnost se posuzuje z hlediska nedostatečnosti oprávněného, respektive jeho odkázanosti, zjišťují se celkové majetkové poměry oprávněného, podmínky, v jakých skutečně žije apod., posuzují se jeho schopnosti – zejména schopnost zvýšit si příjmy vlastní prací, schopnost starat se o svůj majetek a případně jej dále rozšiřovat, a možnosti – zjišťuje se například, kolik by mohl, s ohledem na svou kvalifikaci a další schopnosti vydělávat apod., při posuzování možností a schopností oprávněného se mimo jiné posuzuje, zda o příjmy nepřichází nedbalostí nebo úmyslně) a majetkové poměry povinného (při posuzování poměrů na straně povinného se například přihlíží i k tomu, zda osobně pečuje o oprávněného a v jaké míře, zohledněno je rovněž i to, zda povinný pečuje o společnou domácnost).

Rozhodná je doba přiznání výživného, respektive doba vynesení rozsudku o výživném – soud při stanovení výživného přihlédne i k budoucím potřebám oprávněného (například růstu oprávněných potřeb nezletilého dítěte s ohledem

na přechod na vyšší stupeň vzdělávání apod.) i k budoucím majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem povinného (zohlední například budoucí odchod povinného do starobního důchodu, snižování schopností v důsledku zdravotního stavu apod.). V případě, kdy jde o výživné za dobu minulou, přihlíží se k těmto skutečnostem v minulosti.

Zvláštní pravidla platí pro stanovení výživného dítěte. Životní úroveň dítěte má být zásadně stejná s životní úrovní rodičů (a to i v případě, kdy rodiče dítěte nejsou manžely). Princip shodnosti životní úrovně má v souladu s § 915 odst. 1 občanského zákoníku přednost před hlediskem oprávněných potřeb dítěte jako oprávněného.

V souladu s § 910 občanského zákoníku mají předci a potomci vzájemnou vyživovací povinnost. Občanský zákoník stanoví pravidla předností jednotlivých vyživovacích povinností (vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti, vzdálenější příbuzní mají vyživovací povinnost pouze tehdy, pokud ji nemohou plnit bližší příbuzní, pokud se jedná o poměr rodičů a dítěte, předchází vyživovací povinnost potomků – dětí vyživované osoby, vyživovací povinnost předků – rodičů vyživované osoby).

Výživným pro dítě je uspokojování všech životních potřeb dítěte pro jeho ucelený a všestranný vývoj a rozvoj. Nejedná se pouze o náklady na výživu dítěte, ale o náklady na uspokojování všech jeho potřeb – a to jak materiálních (náklady na výživu dítěte, jeho oblékání, potřeb do školy apod.), tak i kulturních a duševních (například úhrada nákladů na kroužky a mimoškolní aktivity dítěte, sportovní a kulturní aktivity, školní a mimoškolní vzdělávání apod.). Za odůvodněné potřeby dítěte je považována (pokud to majetkové poměry rodičů umožňují) rovněž tvorba finančních rezerv do budoucna (pojištění, stavební spoření apod.).

Pro výživné obecně platí, že rozhodujícím předpokladem pro přiznání nároku na výživné je splnění podmínky, že oprávněný není schopen (nejčastěji z důvodu věku, ale rovněž i z důvodu zdravotního stavu, psychického onemocnění apod.) sám se živit.

V případě nezletilého dítěte má dítě nárok i v případě, kdy vlastní majetek – pro posouzení nároku na výživné je zásadní skutečnost, zda z takového majetku plyne zisk, případně, zda je tento zisk k výživě nezletilého dítěte a úhradě dalších jeho odůvodněných potřeb postačující.

Právo na výživné dítěte vzniká narozením dítěte. Výživné je trvalým obsahem rodinněprávního vztahu rodič – dítě, a to bez ohledu na existenci či rozsah rodičovské odpovědnosti či zletilosti nebo svéprávnosti dítěte (§ 859 občanského zákoníku). Vyživovací povinnost mezi rodičem a dítětem zaniká úplným zánikem právního vztahu (smrtí některého ze subjektů tohoto rodinně-právního vztahu). Vyživovací povinnost a právo na výživné není součástí rodičovské odpovědnosti a nesouvisí s jejím výkonem – jsou navzájem nepodmíněné a nezávislé.

Trvání vyživovací povinnosti nesouvisí ani s nabytím zletilosti ani svéprávnosti. V případě, kdy dítě nenabude schopnosti samostatně se živit (například z důvodu plné invalidity), vyživovací povinnost rodičů bude trvat po dobu celého života dítěte.

Občanský zákoník obsahuje (kromě vyživovací povinnosti rodičů vůči dětem, respektive vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí) rovněž další druhy vyživovacích povinností.

Pokud se týče *vyživovací povinnosti dětí vůči rodičům*, je dítě v souladu s § 915 odst. 2 občanského zákoníku povinno zajistit svým rodičům slušnou výživu.

Rozsah vyživovací povinnosti (zajištění slušné výživy) se odvíjí od celkových majetkových poměrů oprávněného rodiče, který je odkázán na pomoc dítěte (rodič je odkázán na pomoc dítěte v případě, kdy s ohledem na svůj věk nebo zdravotní stav není schopen pracovat, respektive si jinak zvýšit životní úroveň, a jeho příjmy – nejčastěji je zdrojem příjmů starobní nebo invalidní důchod, nejsou dostatečné pro zajištění slušné výživy, respektive pro úhradu nákladů na bydlení, výživu, případně dalších potřeb – například kulturních).

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům předchází právu na dávky z veřejných prostředků, zejména z nepojistných systémů. Výživné, které má

uspokojovat osobní potřeby oprávněného rodiče, má povinnost poskytovat každé dítě, jehož možnosti, schopnosti a majetkové poměry to umožňují (a to jak dítě zletilé, tak i nezletilé – dítě musí mít schopnost samostatně se živit vlastní prací, případně musí mít vlastní majetek, respektive zisk z vlastního majetku). V případě, kdy je povinnými více osob, má tuto vyživovací povinnost každé dítě – její rozsah je však dán jeho možnostmi, schopnostmi a majetkovými poměry, v návaznosti na možnosti, schopnosti a majetkové poměry ostatních dětí (závazek dětí poskytovat výživné není solidární, ale dílčí).

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům vzniká přímo ze zákona. Právo na výživné se nepromlčuje, přiznat jej je však možno nejdříve ode dne zahájení řízení. Předpokladem pro vznik vyživovací povinnosti není existence společné domácnosti dítěte (dětí) a rodiče.

Vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely je upravena § 697 občanského zákoníku. Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který by měl oběma zajistit, aby měli zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň. Vyživovací povinnosti mezi manžely předchází vyživovací povinnosti dítěte vůči rodičům.

Vyživovací povinnost mezi manžely trvá po celou dobu trvání manželství a vzniká i v manželství neplatném. Jediným důvodem pro nepřiznání výživného mezi manžely je případ, kdy by plnění vyživovací povinnosti bylo v rozporu s dobrými mravy.

Výživné mezi rozvedenými manžely je upraveno v § 760 – 763 občanského zákoníku. V případě, kdy se není rozvedený manžel schopen sám živit a tato jeho neschopnost má svůj původ v manželství nebo v souvislosti s ním, má vůči němu jeho bývalý manžel v souladu s § 760 občanského zákoníku v přiměřeném rozsahu vyživovací povinnost, pokud to na něm lze spravedlivě požadovat (zejména s ohledem na věk nebo zdravotní stav v době rozvodu nebo skončení péče o společné dítě rozvedených manželů).

Rozsah vyživovací povinnosti a způsob poskytování výživného se řídí dohodou manželů nebo rozvedených manželů. V případě, kdy nedojde k dohodě rozvedených manželů o výživném, rozhodne o vyživovací povinnosti (na návrh potřebného bývalého manžele) soud.

Právo rozvedeného manžela na výživné zanikne uzavřením nového sňatku nebo vstupem do registrovaného partnerství.

V souladu s § 922 občanského zákoníku lze výživné přiznat nejdříve ode dne zahájení soudního řízení.

Nárok na *příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky* má v souladu s § 920 občanského zákoníku matka dítěte, která za otce dítěte není provdána.

Předpokladem pro vznik práva na výživné je skutečnost, že v důsledku těhotenství matky dítěte a následného porodu došlo k u matky k reálnému poklesu jejích příjmů, neboť svobodné matky se reálně v důsledku těhotenství a následného porodu ocitají v tíživé ekonomické situaci.

Výživné je možno matce dítěte přiznat matce nejdéle do uplynutí dvou let od porodu dítěte (objektivní lhůta) – v souladu s ustálenou judikaturou tato lhůta počíná běžet nejdříve od počátku těhotenství, nejpozději ode dne narození dítěte.

V případě, kdy rodič dítěte *nehradí výživné*, může se oprávněná osoba (nezletilé dítě zastoupené druhým rodičem, případně samo zletilé nezaopatřené dítě) domáhat placení výživného dvojí cestou – civilní exekucí nebo hrozbou trestního postihu. Trestněprávní a občanskoprávní dopady neplacení výživného nelze směšovat – ne každý dluh na výživném, který je oprávněný z hlediska občanskoprávního, je relevantní rovněž z hlediska trestního práva.

Trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku) patří mezi trestné činy proti rodině a dětem podle Hlavy IV trestního zákoníku. Objektem trestného činu zanedbání povinné výživy je nárok na výživu. Zanedbání povinné výživy je v soudní praxi nejčastěji se vyskytujícím trestným činem proti rodině a dětem a jedním z nejčastějších trestných činů vůbec.

Ustanovení § 196 trestního zákoníku o přečinu zanedbání povinné výživy obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty: neplnění vyživovací povinnosti po dobu delší než čtyři měsíce (a to i z nedbalosti) dle § 196 odst. 1 TZ a úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti po dobu delší než čtyři měsíce dle § 196 odst. 2 TZ, které je soudní praxí spatřováno v tom, že pachatel nejen svoji

vyživovací povinnost neplní, ale činí rovněž kroky, které směřují k tomu, aby se své povinnosti zbavil, oddálil její plnění nebo její plnění zcela zmařil (například tím, že často mění zaměstnání nebo svůj pobyt, soustavně se vyhýbá práci, neoznamuje vyživovací povinnost při změně zaměstnavatele apod.)

Ustanovení § 196 odst. 3 trestního zákoníku obsahuje tzv. kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je společná pro neplnění vyživovací povinnosti i úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti. Vyjadřuje vyšší společenskou nebezpečnost jednání, kterým pachatel trestného činu zanedbání povinné výživy (povinný) vydá svým jednáním vyživovanou osobu nebezpečí nouze, případně, pokud byl za takový trestný či v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

V případě, kdy pachatel projeví účinnou lítost (tj. v případě, kdy trestný čin zanedbání povinné výživy neměl trvale nepříznivé následky a pachatel dodatečně splnil svou povinnost, tj. dlužné výživné doplatil, ještě dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek), trestní odpovědnost v souladu s § 197 trestního zákoníku zaniká, neboť splnění vyživovací povinnosti je za určitých okolností (především z důvodu možných narušení rodinných vztahů, zejména vztahů mezi dítětem nebo dětmi a povinným rodičem) důležitější než potrestání pachatele. Z tohoto důvodu trestní zákoník obsahuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 197 trestního zákoníku).

Práce je rozdělena do tří částí.

Po vymezení relevantních pojmů a institutů rodinného práva (pojem, druhy a charakteristika výživného, rozsah, promlčení a přiznání výživného) se věnují jednotlivým druhům vyživovací povinnosti mezi povinným a oprávněným.

Jedná se zejména o vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí, především o vyživovací povinnost rodičů k dětem (vznik vyživovací povinnosti, rozsah vyživovací povinnosti, trvání a zánik vyživovací povinnosti) a další vyživovací povinnosti (vyživovací povinnost mezi manžely, vzájemná vyživovací povinnost rozvedených manželů, výživné rozvedeného manžela, příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky).

V další části práce se věnuji právní úpravě trestného činu zanedbání povinné výživy (obecné vymezení, znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, sankcím za zanedbání povinné výživy).

V rámci praktické části práce – veřejného výzkumu, jsem se zaměřila na zkušenosti respondentů z řad laické veřejnosti s trestným činem zanedbání povinné výživy a názory respondentů z řad odborné veřejnosti (pracovníků Okresního soudu Rakovník – samosoudců, vyšší soudní úřednice, vedoucí opatrovnické kanceláře, zapisovatelky a ředitelky správy Okresního soudu Rakovník a dále pracovníků Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník a Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník) na platnou právní úpravu a četnost trestného činu zanedbání povinné výživy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČEPICOVÁ, K. *Nejčastější právní situace. Rádce pro každý den*. 1. vyd. Brno: Edika in Albatros Media a. s., 2014. ISBN 978-80-266-0406-8. 191 s.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9. 1380 s.

NOVOTNÝ, P. a kol. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. aktual. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017. ISBN 978-80-271-0431-4. 208 s.

ŠEVČÍK, L., WELLECH, E., PŠENKO, R., KINCL, M. *Vyznejte se v novém občanském zákoníku. Nejběžnější životní situace z pohledu občanského práva*. 1. vyd. Praha: BIZBOOKS, 2013. ISBN 978-80-26500-711. 216 s.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7. 1040 s.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-74-8. 304 s.

VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem (komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, informace z judikatury)*. 1. vyd. Praha: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8. 1368 s.

ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-571-5. 579 s.

ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. 196 s.

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použitých internetových zdrojů

Zákony.centrum.cz. *Mateřská a rodičovská dovolená dle zákoníku* [on-line]. 2018, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://zakony.centrum.cz/clanky/materska-a-rodicovska-dovolena-dle-zakoniku](http://zakony.centrum.cz/clanky/materska-a-rodicovska-dovolena-dle-zakoniku).

Mujpravnik.cz. *Určení otcovství od 1. 1. 2014 podle nového občanského zákoníku* [on-line]. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: http://mujpravnik.cz/urceni-otcovstvi-domnenky-2014-novy-obcansky-zakonik/](http://mujpravnik.cz/urceni-otcovstvi-domnenky-2014-novy-obcansky-zakonik/).

Ombudsman. *Veřejný ochránce práv. Vyživovací povinnost rodičů k dětem, stanovení výživného* [on-line]. 2016, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www: https://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-](https://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-)

problemy-a-jejich-reseni/vyzivovaci-povinnost-rodicu-k-detem-stanoveni-vyzivneho/.

Profipravo.cz. *Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného*. on-line]. 2010, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www:http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57](http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57).

Bulletin-advikacie.cz. KRÁLÍČKOVÁ, Z., TELEC, I. *Výživné v novém občanském zákoníku*. 2014, [cit. 9. ledna 2018]. Dostupný na [www:http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi](http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi).

Epravo.cz. *Zanedbání povinné výživy*. 2009 [cit. 30. ledna 2018]. Dostupný na [www:https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zanedbani-povinne-vyzivy-56372.html](https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zanedbani-povinne-vyzivy-56372.html).

Právní pohotovost. *Trestněprávní rovina neplacení výživného*. [cit. 18. ledna 2018]. Dostupný na [www:http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html](http://www.pravnik-nonstop.cz/neplaceni_vyzivneho.html).

Trestni-rizeni.com. *Novela trestního zákoníku a trestního řádu číslo 390/2012 Sb.*[cit. 30. ledna 2018]. Dostupný na [www:http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novely-trestnich-predpisu/novela-trestniho-zakoniku-a-trestniho-radu-cislo-3902012-sb](http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novely-trestnich-predpisu/novela-trestniho-zakoniku-a-trestniho-radu-cislo-3902012-sb).

SEZNAM ZKRATEK

NOZ znění	- zákon č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, ve pozdějších předpisů
občanský zákoník znění	- zákon č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, ve pozdějších předpisů
trestní řád (trestní	- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním řád), ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník	- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TZ	- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon o rodině	- zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	- zákon č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS ve	- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, znění pozdějších předpisů

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Vyhodnocení otázky číslo 1.....	66
Graf 2: Vyhodnocení otázky číslo 2.....	67
Graf 3: Vyhodnocení otázky číslo 3.....	67
Graf 4: Vyhodnocení otázky číslo 4.....	68
Graf 5: Vyhodnocení otázky číslo 5.....	68
Graf 6: Vyhodnocení otázky číslo 6.....	69
Graf 7: Vyhodnocení otázky číslo 7.....	69
Graf 8: Vyhodnocení otázky číslo 8.....	70
Graf 9: Vyhodnocení otázky číslo 9.....	70
Graf 10: Vyhodnocení otázky číslo 10	71
Graf 11: Vyhodnocení otázky číslo 11	71
Graf 12: Vyhodnocení otázky číslo 12	72
Graf 13: Vyhodnocení otázky číslo 13	72
Graf 14: Vyhodnocení otázky číslo 14	73
Graf 15: Vyhodnocení otázky číslo 15	73
Graf 16: Vyhodnocení otázky - doba na pracovní pozici	75
Graf 17: Vyhodnocení otázky - u jaké organizace pracujete	76
Graf 18: Vyhodnocení otázky - řešení případů	76
Graf 19: Vyhodnocení otázky - četnost sporů	77
Graf 20: Vyhodnocení otázky - uzavření dohody mezi rodiči.....	78
Graf 21: Vyhodnocení otázky - četnost rozvodů	78

Graf 22: Vyhodnocení otázky - nárůst rozvodů.....	79
Graf 23: Vyhodnocení otázky-četnost trestného činu zanedbání povinné výživy.	80
Graf 24: Vyhodnocení otázky - kdo se častěji dopouští trestného činu zanedbání povinné výživy	80
Graf 25: Vyhodnocení otázky - potrestání	81
Graf 26: Vyhodnocení otázky - pracovní zařazení	81
Graf 27: Vyhodnocení otázky - náprava odsouzených	82
Graf 28: Vyhodnocení otázky - odebrání řidičského oprávnění	82

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník výzkum - z řad laické veřejnosti.....	I
Příloha B - Dotazník výzkum - z řad odborné veřejnosti.....	IV
Příloha C - Vyplněný dotazník – samosoudce OS Rakovník	VII
Příloha D - Vyplněný dotazník – samosoudkyně OS Rakovník	X
Příloha E - Vyplněný dotazník – vyšší soudní úřednice OS Rakovník.....	XIII
Příloha F - Vyplněný dotazník vedoucí opatrovnické kanceláře OS Rakovník...XVI	
Příloha G - Vyplněný dotazník – zapisovatelka OS Rakovník	XIX
Příloha H - Vyplněný dotazník – ředitelka správy OS Rakovník	XXII
Příloha CH - Vyplněný dotazník – strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník	XXV
Příloha I - Vyplněný dotazník – strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník	XXVIII
Příloha J - Vyplněný dotazník – kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník.....	XXXI
Příloha K - Vyplněný dotazník – kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník.....	XXXIV

Dotazník – výzkum provedený mezi respondenty

z řad laické veřejnosti

1. Jsi muž či žena?

- a) Muž
- b) Žena

2. Do jaké věkové kategorie patříš?

- a) 15 – 25let
- b) 26 – 35let
- c) více jak 36 let

3. Setkali jste se s vyživovací povinností v rámci výuky na základní či střední škole?

- a) ano
- b) ne

4. Vyplývají všechny druhy vyživovací povinnosti z jednoho zákona?

- a) ano
- b) ne

5. Z jakého zákona pramení vyživovací povinnost rodičů vůči svým dětem?

- a) ze zákona o rodině
- b) z občanského zákoníku
- c) z jiného

6. Je v české legislativě uzákoněna vyživovací povinnost dětí vůči svým rodičům?

- a) ano
- b) ne

7. Trvá vyživovací povinnost rodičů vůči svým dětem i v případě rozvodu jejich manželství?

- a) pouze tomu rodiči, kterému bylo dítě svěřeno do péče
- b) pouze tomu rodiči, jemuž dítě do péče svěřeno nebylo

- c) tato povinnost platí i nadále u obou rodičů
- d) tato povinnost rodičům v takovém případě zaniká

8. Znáte ze svého okolí někoho, kdo neplní svou vyživovací povinnost vůči jinému?

- a) ano
- b) ne

9. Máte se zanedbáním povinné výživy vlastní zkušenosti?

- a) ano
- b) ne

10. Je smysluplné, že je zanedbání povinné výživy trestné a řeší jej policie?

- a) ano
- b) ne

11. Měli by mít pachatelé, kteří byli odsouzeni za přečin zanedbání povinné výživy, povinnost během pobytu ve vězení pracovat, aby jim tak z vyplácené mzdy bylo automaticky strháváno výživné?

- a) ano
- b) ne

12. Myslíte si, že jsou současné způsoby vymáhání dlužného výživného dostačující?

- a) ano
- b) ne

13. Existuje ČR institut zálohovaného výživného, kterým je prostřednictvím státu výživné částečně plněno za neplatící rodiče?

- a) ano
- b) ne

14. Je taková pomoc ve smyslu zálohovaného výživného spravedlivá a nezbytná?

- a) ano
- b) ne

15. Může rodič v důsledku neplnění vyživovací povinnosti vůči nezletilému dítěti přijít o svůj řidičský průkaz?

- a) ano
- b) ne

Dotazník – výzkum provedený mezi respondenty

z řad odborné veřejnosti

Pozice:

Organizace:

**Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu
zanedbání povinné výživy**

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) více než 10 let

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte, pouze pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) Méně než 10 %
- b) 10-30 %
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

a) 10%

b) 30%

c) 50%

d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

a) ano

b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník – samosoudce Okresního soudu Rakovník

Pozice: samosoudce

Organizace: Okresní soud Rakovník

**Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu
zanedbání povinné výživy**

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) **více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) **Okresní soud Rakovník**
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) **ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) **často**

- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu**
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži**
- b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

- a) 10%
- b) 30%**
- c) 50%
- d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

- a) ano**
- b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne**
- d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano**
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník

– samosoudkyně Okresního soudu Rakovník

Pozice: samosoudkyně

Organizace: Okresní soud Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) **více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) **Okresní soud Rakovník**
- a) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- b) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) **ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu**
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %
- c) 30-50 %**
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži**

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

a) 10%

b) 30%

c) 50%

d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

a) ano

b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník

– vyšší soudní úřednice Okresního soudu Rakovník

Pozice: Vyšší soudní úřednice

Organizace: Okresní soud Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety**
- c) více než 10 let

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník**
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) Méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %
- b) 20%**
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži**

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

a) 10%

b) 30%

c) 50%

d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

a) ano

b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník

– vedoucí opatrovnické kanceláře Okresního soudu Rakovník

Pozice: Vedoucí opatrovnického oddělení

Organizace: Okresní soud Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) **více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) **Okresní soud Rakovník**
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) **ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu**
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži**

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

a) 10%

b) 30%

c) 50%

d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

a) ano

b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník

– zapisovatelka Okresního soudu Rakovník

Pozice: zapisovatelka OS Rakovník

Organizace: Okresní soud Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety**
- c) více než 10 let

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník**
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

- a) muži**

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

a) 10%

b) 30%

c) 50%

d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

a) ano

b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

Vyplněný dotazník

– ředitelka správy Okresního soudu Rakovník

Pozice: Ředitelka správy

Organizace: Okresní soud Rakovník

**Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu
zanedbání povinné výživy**

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) **více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) **Okresní soud Rakovník**
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano
- b) **ne**

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často

c) méně často

d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti

b) rozhodnutí soudu

c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

a) nižší

b) stejný

c) vyšší

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

a) méně než 10 %

b) 10-30 %

c) 30-50 %

d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

a) 10 %

b) 20%

c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?

a) muži

b) ženy

10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?

- a) 10%
- b) 30%**
- c) 50%
- d) 70%

11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?

- a) ano**
- b) ne

12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne**
- d) Rozhodně ne

13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?

- a) Rozhodně ano**
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

Příloha CH - Vyplněný dotazník – strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník

Vyplněný dotazník

**– strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje,
Územního odboru Rakovník**

Pozice: Strážmistr

Organizace: Obvodní oddělení PČR

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník**
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této věci častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?
- a) **muži**
 - b) ženy
10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?
- a) 10%
 - b) **30%**
 - c) 50%
 - d) 70%
11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?
- a) **ano**
 - b) ne
12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?
- a) Rozhodně ano
 - b) **Spíše ano**
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne
13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?
- a) Rozhodně ano
 - b) **Spíše ano**
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne

Příloha I - Vyplněný dotazník – strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník

Vyplněný dotazník

**– strážmistr Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje,
Územního odboru Rakovník**

Pozice: strážmistr

Organizace: Obvodní oddělení PČR

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) více než 10 let

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník
- b) **Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník**
- c) Kriminální oddělení Rakovník

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) **ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často**
- c) méně často
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?
- a) muži
 - b) ženy
10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?
- a) 10%
 - b) 30%
 - c) 50%
 - d) 70%
11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?
- a) ano
 - b) ne
12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?
- a) Rozhodně ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne
13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?
- a) Rozhodně ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne

Příloha J - Vyplněný dotazník – kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník

Vyplněný dotazník

**– kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje,
Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník**

Pozice: kapitán

Organizace: Kriminální oddělení Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) **více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) **Kriminální oddělení Rakovník**

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) **ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často
- c) méně často**
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této výši častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %**
- c) 30-50 %
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %**
- b) 20%
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?
- a) muži
 - b) ženy
10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?
- a) 10%
 - b) 30%
 - c) 50%
 - d) 70%
11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?
- a) ano
 - b) ne
12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?
- a) Rozhodně ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne
13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?
- a) Rozhodně ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne

Příloha K - Vyplněný dotazník – kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje, Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník

Vyplněný dotazník

**– kapitán Policie ČR, Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje,
Služby kriminální policie a vyšetřování Rakovník**

Pozice: kapitán

Organizace: Kriminální oddělení Rakovník

Dotazník pro výzkum v oblasti vyživovací povinnosti a trestného činu zanedbání povinné výživy

- *Tento dotazník je vyhotovený s respondenty v oblasti justice, policie a kriminálního oddělení*
- *U každého respondenta bude uvedena jeho pracovní pozice a organizace, u které tuto pozici vykonává*
- *Jména respondentů nebudou uvedena z důvodu zachování ochrany osobních údajů (rovněž z pohledu pracovních povinností)*

1. Jak dlouho pracujete na své pracovní pozici?

- a) méně než 5 let
- b) mezi 5-10 lety
- c) více než 10 let**

2. U jaké organizace pracujete?

- a) Okresní soud Rakovník
- b) Obvodní oddělení Policie ČR Rakovník
- c) Kriminální oddělení Rakovník**

3. Setkáváte se s řešením případů, které se týkají vyživovací povinnosti?

- a) ano**
- b) ne

4. Jak často řešíte spory v oblasti vyživovací povinnosti/zanedbání povinné výživy?

- a) velmi často
- b) často
- c) méně často**
- d) vůbec

5. V případě soudního rozhodnutí – je pravidlem, že se rodiče nezletilého na vyživovací povinnosti dohodnou nebo o této věci častěji rozhoduje soud bez uzavření dohody mezi rodiči nezletilého?

- a) dohoda o stanovení vyživovací povinnosti
- b) rozhodnutí soudu
- c) tato rozhodovací činnost mi nenáleží**

6. Je podle Vašeho názoru počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010?

- a) nižší
- b) stejný
- c) vyšší**

7. O kolik procent narostl nebo naopak se snížil počet rozvodů, určení vyživovací povinnosti apod. od roku 2010? (odpovězte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděl/la a) nebo c))

- a) méně než 10 %
- b) 10-30 %
- c) 30-50 %**
- d) více než 50 %

8. Jak často dochází k trestnému činu zanedbání povinné výživy? Můžete uvést prosím procentuální výskyt této trestné činnosti vzhledem k počtu rozhodnutí v této oblasti. Pro upřesnění, můžeme použít údaj 100 rozhodnutí. Kolik procent ze 100 byste odhadovali?

- a) 10 %
- b) 20%**
- c) více než 20%

9. Trestného činu zanedbání povinné výživy se častěji dopouštějí?
- a) **muži**
 - b) ženy
10. Kolik procent z celkového počtu trestních oznámení – zanedbání povinné výživy dle Vašeho názoru je potrestáno trestem odnětí svobody?
- a) 10%
 - b) **30%**
 - c) 50%
 - d) 70%
11. Souhlasíte s tím, aby odsouzení byli ve výkonu trestu pracovní zařazeni, aby tímto způsobem hradili výživné a rovněž spláceli dlužné výživné?
- a) **ano**
 - b) ne
12. Myslíte si, že člověk potrestaný za zanedbání povinné výživy se napraví a plní své závazky?
- a) Rozhodně ano
 - b) **Spíše ano**
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne
13. Myslíte si, že je správné odebrání řidičského oprávnění pro neplnění vyživovací povinnosti?
- a) Rozhodně ano
 - b) **Spíše ano**
 - c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Barbora Krofová

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Vyživovací povinnost a zanedbání povinné výživy nezletilého dítěte

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh:83

Celkový počet stran příloh:36

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák Ph.D.